KABİNEDE YAZ TEMİZLİĞİ

AKİS

15 HAZİRAN

AKTÜALİTE MECMUASI

MAMAKTA Olup Bitenler

1963 PURO ✫ fay

BEDAVA NAKİL VASITALARI

PİYANGOSUNDA TALİHİNİZİ DENEYİNİZ

...böylece hem nefis bir tuvalet sabunu, hem en üstün temizleme tozunu kullanmış olur... hem de şu çok kaymetli ikramiyeden birini kazanabilirsiniz:

61 model,
FORD-TAUNUS
Aile Arabası

TRIUMPH
İngiliz Motosikleti

TRIUMPH
marka şahane bir Scooter

RUDGE
İngiliz Erkek Bisikleti

RUDGE
İngiliz Kız Bisikleti

RUDGE
İngiliz Çocuk Bisikleti

...ve ayrıca 300 çeşitli tescili mükâfatı

Bol köpüklü ve Nefis kokulu

PURO

Tuvalet Sabunu kalitesi en iyi tuvalet sabunu ve muazzam bir güzellik müstahzarıdır

Köpüklü ve Deterjanlı

fay

Temizleme Tozu kalitesi en üstün, fiatı en ucuz temizleme tozudur.

PİYANGOYA İŞTİRAK İÇİN...

3 adet Puro Tuvalet Sabunu kabı ile 3 adet Fay Temizleme Tozu kapağı biriktirmek kâfidir. Bunları bir zarfa koyunuz, zarfın arkasına açık adresinizi yazınız ve P. K. 24 İstanbul adresine postalayınız. Zarflarını taahhütlü postalamak isteyenlerin de gene aynı posta kutusuna göndermeleri rica olunur. Kur'alar 30 Haziranda Noter ve Davetliler huzurunda çekilecek ve talihliler 1 Temmuzda ilân edilecektir.

Talihiniz açık olsun

A K İ S

H A F T A L I K   A K T Ü A L İ T E   M E C M U A S I

Sayı: 468 Cilt: XXVII Yıl: 10

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı : Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) - Magazin Kısmı Jale Candan, Tüli Sezgin, Bihin Anter, Hüseyin Korkmazgil Tiyatro : Naciye Fevzi, Lûtfi Ay - Sinema : T. Kakınç • Spor : Vildan Aşir Savaşır

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Sungar Taylaner - Kutay Kayalı

Klişe
Özdoğan Klişe Atelyesi

Yazı İşleri
Rüzgârlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 39 92

İdare
Rüzgârlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlân Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlak Yasasına uymayı Taahhüt etmiştir.

Dizildiği Yer
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı Yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
14.6.1963

Fiyatı 1 Lira

Kendi Aramızda.

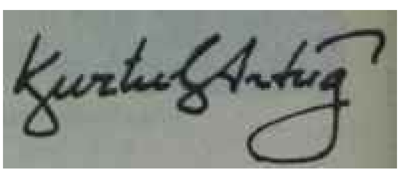
Sevgili AKİS Okuyucuları,

Bu hafta, Türkiyenin her tarafındaki bâyilerimizden gelen iyi haberler AKİS'i hazırlayan kadroya şevk ve cesaret verdi. İstisnasız her taraftan, gönderilen mecmuanın adedinin arttırılması istenmekteydi. Bana, İki hususun sebep olduğunu tahmin etmekteyiz. Demokrasimiz bir "ateş imtihanından başarıyla geçerken, AKİS de verdiği "basın imtihanı"nda okuyucusundan iyi numara almıştır. Hemen bütün Türkiye ve dış alem, hâdiseler hakkında en doğru, tam ve işin içyüzünü anlatan hikâyeyi AKİS'te bulmuştur. Hâdisenin ikinci haftasında da mecmua, yayın gününü bir gün itmek suretiyle isyanın Duruşmasının gerçek havasım vermiştir. Mamakta cereyan eden hâdiselerin nasıl bir çevre içinde geliştiği artık okuyucularımızın meçhulü değildir.

İkinci bir husus, denediğimiz yeni bir tevzi sistemiyle bütün Türkiyede AKİS'in Ankara ve İstanbulda çıktığı gün, yani Cuma günü o günün gündelik gazeteleriyle birlikte bulunmasıdır. Dalma son haberleri veren AKİS'in bazı yerlere geç gitmesi bir şikâyet konusuydu. Şimdi, bu mahzurun önlenmesine çalışılmaktadır. Mecmuanın gelişinde bir gecikmeden şikâyetçi bulunan bâyilerimizden bu hususu bize bildirmelerini önemle rica ederiz. Mümkün olan sürat mutlaka sağlanacaktır. Bâyilerimizden başka bir ricamız, bilhassa İstanbulda, Cuma günü çıkan AKİS'in bir sonraki salıya kadar tutulmasıdır. Ellerindeki mecmuaları bazı bayiler İlk salı baş bayie iade ettiklerinden bilhassa son haftalar İstanbuldaki okuyucularımızdan AKİS'i bulamadıkları yolunda şikâyetler' ve mecmua talepleri aldık. AKİS, bütün bir haftanın hâdiselerini anlattığından dolayı ve hafta tatilinde bütün bir aile mecmuayı rahatça okusun diye Cuma günleri çıkmaktadır. Bu günü değiştirmek niyetinde değiliz. O bakımdan bâyilerimizden mecmuayı bir haftadan önce ellerinden çıkarmamalarını rica ederiz.

AKİS'in yepyeni bir tazelikle toplum hayatında ve okuyucu nazarında tekrar birinci plâna geçmesi bizim daima inandığımız ve bazı kimselerin inanmak istemedikleri bir gerçeğin ispatıdır. Siz doğruyu savunur ve doğruyu yazarsanız, üstünüze herkes saldırdığı zaman belki bir kuyruklu yıldız parlaklığıyla gözleri kamaştırmazsınız. Ama ne çetin, belki eskisinden de çetin bir mücadele vermekte olduğunuz o mücadeleden zaferle çıktığınızda anlaşılırsa dudaklarda, bugün bizi sevindiren hüküm tekrarlanıp durur: Ooo, AKİS gene eski AKİS!

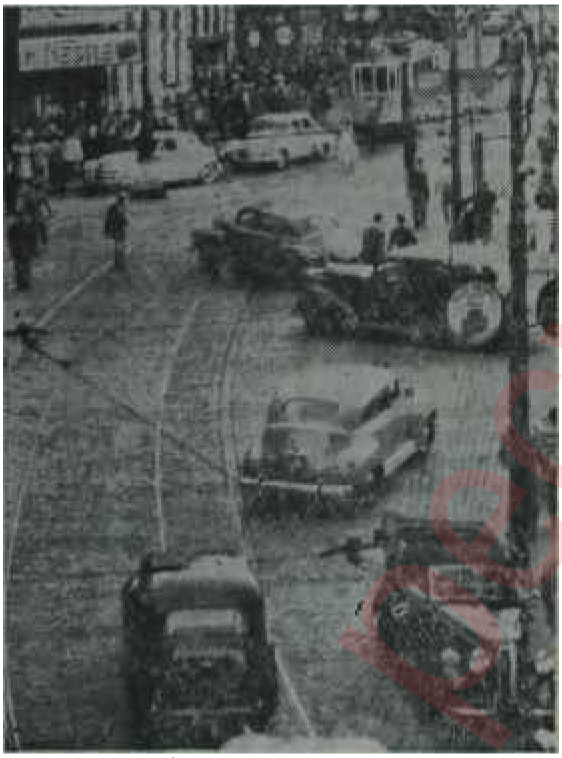
Saygılarımızla

içindekiler

Günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

İstanbulda trafik
Arabın saçı

Trafik — Geçen haftanın sonunda Pazar sabahından itibaren İstanbulda yeni bir trafik düzeni uygulanmağa başlandı. Vasıtaların gidiş yönleri ve yaya geçitlerinin büyük bir kısmı değiştirildi.

Ancak gerek vasıta sürücüleri ve gerek yayaların yeni düzene henüz alı şamamaları sebebiyle, bilhassa ilk günlerde bazı katışıklıklar görüldü. Halkın en kısa zamanda intibakını sağlamak üzere uygulamanın ilk günlerinde, başta Trafik Müdürü Talip Albayrak olmak üzere müdür muavinleri Kemal Sakarya, Feridun Okay, Naci Özveren, 32 Komiser ve Komiser muavini ile 150 kişilik motosiklet, Jeep ve İntizam ekipleri görev aldılar. Pazar günü, bir deneme devresi olarak kabul edilerek sadece o güne mahsus olmak üzere yanlış istikametlerde giden vasıtalara ceza kesilmedi. Tıkanıklıkların önlenmesi sebebiyle vasıta sürücüleri genel olarak yeni düzenden memnun kaldıklarını belirttiler. Bu konu ile ilgili olarak Trafik Müdürü Talip Albayrak ise uygulamanın başarıya ulaşabilmesinin Karaköydeki yaya geçidinin kaldırılmasına ve yayaların Galata Köprüsünün altından geçmesine bağlı olduğunu söyledi.

Bu arada Şoförler Cemiyeti Başkanı Kâzım Özeke, Trafik Müdürlüğüne müracaat ederek, yeni istikametlerin dolmuş yapan şoförlerin işsiz kalmalarına sebep olduğunu bildirdi ve Tophaneden Galatasaray», Tersane Caddesinden Necatibey Caddesine ve Trafik Müdürlüğü önünden Kemeraltı Caddesine çıkış verilmesini istedi.

İstanbullu vasıta sürücülerinin yeni düzenden en büyük şikâyetlerini şimdilik Karaköyden Beyoğluna çıkışın güçlüğü teşkil etmektedir. Dolmabahçe ve civarı ise trafik bakımından en rahat bölge olarak gösterilmektedir.

Bu konuda ilgililer, şehrin İstanbul ve Beyoğlu kısımlarını içme alan trafik yönlerinin de uygulanmasından sonra bu tip ufak tefek aksaklıkların önlenebileceğini söylediler.

Plân____Beş Yıllık Kalkınma Plânı ve 1963 Yılı Uygulama Programı ile ilgili olarak tertiplenmekte olan Valiler toplantılarından ikincisi bitirdiğimiz haftanın başlarında Pazartesi ve Salı günleri İstanbulda yapıldı.

İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata ve Devlet Plânlama Dairesi Müsteşarı Ziya Müezzinoğlunun iştirakleriyle, İstanbul Valisi Niyazi Akının başkanlığında toplanan İstanbul çevresindeki 28 ilin valilerine plânın ana hatlarıyla, uygulamada idareye düşen görevler izah edildi.

Bu arada bir konuşma yapan Bekata milli gelire alt bazı reklamlar vererek :

olanları ve olayları görmemezlikten gelemeyiz. Gelecek seçimler için değil, gelecek nesiller için çalışmalıyız", dedi. Bekatanın konuşmasını müteakip söz alan Müezzinoğlu ve İktisadi Plânlama Dairesi Başkanı Prof. Besim Üstünel plânın finansmanı, fiyat politikası. İktisadi Devlet Teşekküllerinin reorganizasyonu ve vergi reform meseleleri hakkında valilere bilgi verdiler.

Çarşamba günü Bekata, Müezzinoğlu ve Üstünel İzmire geçerek burada yapılan seri toplantılardan Üçüncüsüne katıldılar. Cuma günü geç vakit Ankaraya döndüler.

Şehircilik — Yedinci Şehircilik ve İskân Haftası Pazartesi günü İmar ve İskân Bakanlığı Konferans salonunda düzenlenen bir törenle başladı. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İskân ve Şehircilik Enstitüsü tarafından 10-13 Haziran tarihleri arasında düzenlenen haftayı Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Prof. Suat Bilge kısa bir konuşma yaparak açtı.

Bilgeden sonra söz alan Enstitü Müdürü Prof. Fehmi Yavuz küçük şehirlerin, nüfus hareketleri içindeki yerine değinerek:

"— İmar ve İskân Bakanlığı bölge teşkilâtını hızla kurmalıdır, Bu, nüfusu 20 binin üstüne çıkan beldeleri, kendi başlarına plânlı çalışma yapabilecek hale getirecektir" dedi.

Ticaret — Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği İhracatçı Birliklerinin kaldırılarak bu görevin Odalar Birliğine verilmesi ile ilgili bir teklifi geçen hafta çinde Ticaret Bakanlığına sundu.

Yapılan teklifte gerekçe olarak ihracatçı birliklerinin Türkiyenin ancak belirli ve mahdut yerlerinde İstanbul, İzmir ve Mersin- bulunması sebebiyle, ihracatçıların formalite bakımından bazı güçlüklerle Karşılaştıkları ve müracaatların ancak uzun bir süre geçtikten sonra neticelendiği gösterilmekte ve Devlet Plânlama Teşkilâtının görüşünün de Odalar Birliği ile aynı .noktada olduğu ileri sürülmektedir.

A.P. — Geçen yıl düzenlediği bir eşya piyangosunun bilet ve afişleri yüzünden çeşitli müesseselere borçlanan A.P, son günlerde çok müşkül bir duruma düştü.

Piyangonun bilet ve afişlerini basan matbaalar borçlarının en kısa bir zamanda tasfiye edilmemesi halinde kanuni yollara başvuracaklarını Genel Merkeze bildirdiler.

Bilindiği gibi içinde bulunduğumuz yılın başlarınla Nebioğlu Matbaası, eşya piyangosu ile ügili olarak basmış olduğu bilet ve afiş bedelini tahsil, etmek üzere Adalet Partisi hakkında ihtiyati bir' haciz kararı aldırmıştı. Bu kararı müteakip Nebioğlu Matbaasına bir miktar ödeme yapılmış ve daha sonra bir oyalama siyasetiyle mesele uyutculmuştu. Ocak ayından bu yana Adalet Partisinden tek' kuruş dahi alamıyan müesseseler bu defa meseleyi mahkeme yolu ile halletmeye kavrar verdiler. Bu konuda A.P. yöneticileri, 29 Ekimde çekilecek olan eşya piyangosu biletlerinin büyük bir kısmının satılmış olmasına rağmen teşkilât tarafından satılan bilet bedellerinin henüz Genel Merkeze gönderilmediğini, bu bakımdan borçlan tasfiye etmiye imkan olmadığını ileri sürmektedirler.

Dünyadan Akisler

İngiltere — İstifa eden Harb Bakanı Profumo ile 21 yaşındaki güzeli model Keeler'in münasebetlerinin dedikodusu günün meselesi olmakta devam ediyor. Basının ve siyasi çevrelerin üzerinde durdukları nokta bu münasebetin İngilterelim güvenliği ile ilgili sırları tehlikeye düşürüp düşürmediğidir. Çünkü Miss. Keeler'in Profumo ile temas kurduğu sırada bir Sovyet Deniz Ataşesi ile de ahbaplık ettiği sonradan anlaşılmıştır. Gerçi müstafi Bakan teminat vermekte hiç bir sırrı açıklamadığını söylemektedir. Fakat bir müddet önce aynı Bakanın Avam Kamarasında Miss Keleler ile dostluğunun ahlâk dışı hiç bir tarafı olmadığını ifade ederken yalan söylediğini düşünenler şimdi bu sözlerine de pek itimat edememektedirler.

Irak — Kürtlerle uzun müddetten bert görüşmeler yapan ve önemli tavizler veren hükümet nihayet beklenen dönüşünü yaptı. Memlekette yerleşinceye kadar her türlü çatışmadan kaçman ve bu sebeple de kürtlere karşı bir oyalama politikası takip eden yeni hükümet herhalde kendisini şimdi kâfi derecede kuvvetli hissediyor olmalı ki kuzey Irakı kürtlerden temizleyeceğini ilân etti. Şimdi Irak hükümeti bu ciddi imtihana hazır lanmaktadır. Yeni hükümetin bu imtihanda Kasımdan daha başarılı olacağını ümit etmek için fazla bir sebep yoktur. Üstelik bu sefer Nasırın da kürtleri desteklemesi ihtimali belirmiştir.

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI
Yıl: 10 15 Haziran 1963 Sayı: 468 Cilt: XXVII

YURTTA OLUP BİTENLER

Son günlerin gazetelerindeki başlıklar
Hafıza-i matbuat nisyan ile mağlûldür.

Millet

Normale dönüş

Bu hafta bir hâdise, kadınların mı yoksa umumi efkârın mı daha vefasız olduğunu araştıranlar için bir delil ortaya koydu. Hepimizi heyecanlandırmış olan 20-21 Mayıs gecesinin üzerinden henüz üç hafta geçmişken ve bu "Şerefsiz Macera"nın elebaşıları daha yargılanmaktayken Hükümet içinde cereyan eden hadiseler derhal ön plâna çıktı. Hemen bütün gözler Mamaktan Bakanlıklara çevrildi ve istifa eden Bakanlar, tayin edilen Bakanlar, C.K.M.P. lilerin toplu hareketi gazetelerin manşetlerini zaptettiği gibi konuşmaların da konusunu teşkil etti.

Gerçi bu, İsyan Hareketinin vicdanlarda uyandırdığı derin nefret ve hiddetin bitmiş olduğunu göstermemektedir. Herkes, duruşmaların bir an önce tamamlanması ve şerirlerin gereği gibi cezalandırılması arzulunda müttefiktir. Ancak, duvarlardaki afişler gibi, hâdiseler de birbirine eklenince en ziyade en üstteki görünmekte ve ötekiler yavaş yavaş kaybolmaktadır. Şöyle bir geriye bakıldığında bundan bir, birbuçuk yıl önce hayati görünmüş nice mesele artık zerrece önemli gelmemekte, hattâ o tarihlerde kazandığı önem yadırganmaktadır.

Hayat budur.

Hayat bu olduğu içindir ki bitirdiğimiz hafta Kabine Meselesi milletin dikkat nazarını, üzerine şiddetle çekti. Böyle hallerde umumiyetle temayül telâş ve endişe istikametindedir. "Hükümet buhranı mı?", "Kabine yıkılıyor mu?", "Anlaşmazlık mı var?", "Koalisyon Çöküyor mu?" sualleri sorulan suallerdir. Nitekim A P. nin elindeki ve yanındaki gazeteler bu havayı yaymak için çok uğraştılar. Ama gayret, kesin bir iflâsla nihayete erdi. Zira millet bu defaki değişikliklerin bir sıhhatsialik değil, sıhhat alâmeti olduğunu mükemmelen anladı ve tazelenen Kabinenin tazelenmiş bir güçle memleket işlerine sarılmak istediğini, ameliyatın bunun için yapıldığını, bu ameliyatın istenilen, bilinen, hazırlanan bir şey olduğunu hemen gördü, anladı. Değişikliklerin yurtta ve bilhassa iş âleminde karamsarlık değil, iyimserlik yaratmasının başlıca sebebi bundan başka bir şey değildir.

Yazın gelmiş olduğu mikleri ısıtmaya başladığı ve bereketli bir mahsulün beklendiği şu son, biten hafta içinde yüzler gülmekte ve kalblerde ümit ışıkları parlamakta devam etmekteydi. "Her musibetin bir nimeti vardır" sözü bir defa doğrulanmış haldedir. 20-21 Mayıs gecesinin sabahında bir kâbus milletin sırtından kalktığı gibi demokratik rejim de tarifsiz itibar kaşanmıştır. Allahın fakiri, eşeğini kaybettirip buldurması suretiyle sevindirme-

Atatürk Devri-Atatürk Devrimi

Metin TOKER

Atatürkün ölümünden çeyrek asır sonra, 1963 yılında, Türkiyede saatin ibrelerini 9.05'in üzerine veri getirmeye gücünün yeteceğini her megaloman sergüzeştçi düşünebilir. Bu, politik değil patolojik bir hâdisedir. *Bu* hayale kapılanı, iyisi, etrafına bir zarar vermeden yakalayıp deli gömleğinin içine sokmaktır, Köprülerin altından sular ve sular akıp gitmiş, adamlar değişmiş, devirler değişmiş, insanlık bir İkinci Dünya Harbinden kendisine dersler çıkarmış, türk toplumu yeni adetler, usuller, yaşama tarzı edinmiş. Sanki bütün bunlar biç olmamış gibi bir maceracı üçbuçuk adamıyla ortaya çıkacak, cebinde "A Şeması", "B Şeması" kudret mevkiine oturacak, hasta muhayyelesinin eseri bu şemaları bizim devletimize tatbik edecek, bizim toplumumuza tatbik edecek, bizim hayatımıza tatbik edecek! Bütün bir memleket, bütün bir millet bu âhır zaman peygamberinin ününde diz çökecek, tavuk gibi yatacak! Ne yapmamız gerektiğini o bize söyleyecek, ne düşünmemiz gerektiğini o bize söyleyecek, yeryüzü cennetinin anahtarını o bize verecek ve biz bunu, Cumhuriyetten kırk yıl, Atatürkün ölümünden çeyrek asır sonra, demokratik hayat tarzımızın yirminci yılına yaklaştığımız bir sırada kabul edeceğiz! Patolojiğin sınırlarını aşıp politiğin sahasına girdiklerinden dolayı, buna cüret eden azılılar cezalarını çekeceklerdir.

Ama, saatin İbrelerinin Türkiyede 9.05'in üzerine getirilmesinin türk toplumuna bir fayda sağlayacağını, bu memleketin dertlerine çare olacağını sahiden düşünenlere ne demeli? Böyle bir edebiyatın, "Atatürk Devrine Dönüş" edebiyatının "Atatürk Devrimlerinin Korunması" paravanası arkasında yapılmış olduğu hiç kimsenin meçhulü değildir. Şimdi pek güzel anlaşılmıştır ki hasret Atatürk Devrimlerine değil, Atatürk devrinedir. Ama anlaşılan bir başka şey daha vardır: Bu memleketin sağlam kuvvetleri, bu memleketin iyi ve namuslu insanları Atatürksüz bir Atatürk Devrini Türkiyede asla mümkün kılmamakta kat! kararlıdırlar, tam alimlidirler, Atatürk Devri, bir şerefli sayfa olarak kalın Tarih Kitabının içindeki yerini almıştır. Bir daha asla geri gelmeyecektir. Hayatımın, Atatürk Devrimlerinin ışığı altında bugünkü rejimimiz, demokratik sistem tanzim edecektir.

Atatürk Devrimlerine ne olmuş? Hiç bir şey. Devrimlere karşı cereyan, iktidardan açık destek görmediği müddetçe bugün toplumumuzda bir bulanıklık dahi yaratmak imkânına sahip değildir. Düşünmek lâzımdır ki Devrimler, belki ön D.P. yılının sonunda da değil, ama her halde besinde fütursuz bir iktidarın maksatlı, kötü niyetli, hesaplı ve kitaplı tasalluduna maruz kalmış, ama o imtihandan sıhhatle çıkmıstır. Bu. Atatürkün bu memlekette bir şeyler yapmış olduğunun asıl ve en parlak delilidir. Demokrasi İdeali etrafında toplanmış atatürkçüler bir koca iktidarı, üç saat içinde yerle bir etmişlerdir. Ne olmuş Atatürk Devrimlerine, lütfen söyler misiniz?

Atatürk Devrimlerine olun bir şev yoktur. Bu demek değildir ki her işimiz olup bitmiştir ve Devrimlere bekçilik etmeden sırtüstü yatabilme zamanı gelmiştir. Saatin ibrelerini Atatürkün öldüğü dakikanın üzerine geri götürmek isteyenlerin bulunması gibi, Padişah efendimizin Cuma namazım kıldığı anın hasretiyle yar nanlarımız da elbette bugün hâlâ vardır. Onların hepsim, seçtiğimiz hayat tarzı içinde eritmek, massetmek, yok etmek kabildir. Bunun bir başka yolu da mevcut değildir. 20-21 Mayıs gecesi buna yürekten inandığım belli eden memleketin sağlam kuvvetleri, Devrim düşmanlarınla bir daha bir iktidarın halnane desteğim sağlamasına da, hiç kimse şüphe etmesin, o geceki azimle karşı koyacaklardır, mani olacaklardı. Türk toplumu için bugünün "varolma veya yok olma meselesi" Devrimlerin yarını değildir. O, Atatürk Devrimlerinin değil, Atatürksüz bir Atatürk Devrinin iştiyakıyla yananların inandırmak istediklerinin aksine, tamamile teminat altındadır.

Asilerin hazırlıklarına bakınız. Aradıkları şahısları ve zümreleri için kudret, imtiyaz, nimet, yetki ve rahat geçimdir. Memleketin efendisi onlar olacaklardır ve parayaları, kendi usulleriyle, dehalarını seferber ederek ihya buyuracaklardır. Zenginlerin paraları onların sopalarına eklenince Türkiyede bir Trujillo Rejimi, Aydınlar Demokrasisi adı altında sahneye konacaktır. Bu, asıl aydınların ve memleketin sağlam kuvvetlerinin gerçekleştirmek istediğinin tam tersi değil de, nedir?

Atatürk işe başladığı zaman, bu aydınlar biravuçta. Yaptıklarını yapabilmeleri için kudret, imtiyaz, nimet, yetki, hattâ rahat geçim imkânıyla teçhiz olunmaları şarttı. Olundular ve yaptılar. Bir gün bu devir kapanacaktı. Yaptıkları, bir gün bu devrin kapanması amacına çevrikti. Aydını daha çok, pencereleri batıya açık, pederşahi sistemi terketmiş, halk için halkla beraber kurulmuş bir mekanizma içinde kalkınmasını, gelişmesini sağlayacak bir toplum yaratmak istiyorlardı. Bu toplum İçinde aydınların, kuruluş devrindeki avantajlarının kefaretini ödemek durumunda kalacakları elbette ki meçhul değildi. 1963 Türkiyesinde bir takım aydınların dramı, eşyanın bu tabiatını bir türlü anlamamanın neticesidir. Eğitim yoluyla, ikna yoluyla, iyi hükümet ederek, batı demokrasilerindeki Baskı Gruplarından başka baskı tanımayarak birkütleyi arzulanan istikamete yöneltmek bir çobanın sürü idare etmesinden zordur. Ne sanılıyor? Kolay mı otacaktı? Ama. Atatürk Devrimlerine asıl inanmak budur Onların manasını asıl kavramak budur. Onları sevmek, onları saymak asıl budur. Milli gelirde adil dağıtımı sosyal adaleti, vurgunculuğa karşı başarıyı, toprak dâvasını, orman dâvasını, okuma yazma seferberliğini böyle gerçekleştireceğiz. Atatürk devrimleri böyle bir toplumu yaratmak için yapılmıştır.

20-21 Mayıs gecesi bu tonlumun bir sürü olmadığımı ispat etmesi, saatin ibrelerinin çeyrek asır gerimizde kalan bir dakikanın üzerine götürülmesine biç lüzum olmadığını ve bugünkü yerlerinde, pek mükemmel durduklarını artık herkese anlatmış bulunmalıdır.

8i gribi, geçirdiğimiz tehlike de "Olmuyor.. Olmayacak.. Başka şey yapmak lâzım" diye gerçekten üzülen iyi niyet sahiplerinin gözlerini adamakıllı açmış ve onlara madalyonun öteki yüzünde ne bulunduğunu göstermiştir.

Talat Aydemirle ne oldukları Hamakta her gün daha iyi ortaya çıkan "idealistler"inin sultasında bir Türkiye!

Mersi, değil mi?

Hükümet

Esrar perdesinin arkası

(Kapaktaki temizlik)

Bundan sonra bir Bakan "İstifa etmek niyetinde değilim. Görevimin başındayım" dedi mi, çok kimse bu zatın hemen ertesi çün - Bakanlıktan ayrılmak üzere bulunduğunu sezecektir. Gerimizde kalan son bir kaç gün içinde bu cümleler adeta bir parola manası taşıdı. Ulaştırma Bakanı Rifat Öçten böyle söyledikten bir gün sonra "teşrii vazifesi başına" döndü, Basın Yayın ve Turizm Batanı Celal Tevfik Karasapan bu çeşit bir demeci emrindeki radyolarda okutmasının akabinde kendisini Bakanlığının dış kapısı önünde buldu. Aslında bu iki müsafi Bakanın ikisi de, hem Hükümetin Başkanı, hem endi partilerinin ideri ve hepsinden [nemlisi hem de umumi efkâr tarafından tutulmadıklarını mükemmelen iliyorlardı. Verdikleri demeçler, son larak baş vurulmuş birer can kurtaran simidi mesabesindeydi. Belki öyle konuşurlar, işi anlamamazlıktan gelirlerse üzerlerine düşülmeyecekti. Ama evdeki hesap çarşıya uymadı.

İstifalar zincirinin ilk halkası, Rifat Ççten oldu ve bu, başta Başbakan, pek çok kimse için bir tatlı sürpriz teşkil etti. Rifat Öçten hayalini çok kurduğu Uzak Doğu seyahatinin Başbakanın emriyle kati olarak suya düştüğünü, PTT Genel Müdürüyle alâkalı kararnamenin Başbakan tarafından kati olarak imzalanmayacağını hissettiğinde son kozunu oynadı ve İnönüye "O halde istifa edeceği" tehdidini kullandı. Aldığı cevap Öçteni çok şaşırttı. Başbakan "Çok iyi olur" cevabını verdi. Bu cevabı vermekle de kalmadı, Ulaştırma Bakanını fiilen istifa etmiş saydı.

Öçten hata ettiğini bundan sonra anladı. Vaziyeti kurtarmak için, kendisini hararetle tutan A.P. li gazetelere "İstifa etmedim ve böyle bir niyetim yoktur" dedi. Ancak haftanın sonunda bir gazeteci Başbakana istifasını verdiğinin doğru olup olmadığını sorunca hadisenin duyulmuş olduğunu farketti ve yolların kapalı bulunduğunu gördü. Ulaştırma Bakanının hukuki istifam bundan sonra geldi.

Hatiboğlu ve Öktem Bakanlığa geliyorlar

"Yavaş yavaş çıkacaksın ve ineceksin- bu merdivenlerden!"

Bir Bakan aranıyor

Başbakan, Rifat Öçtenin İstifasını derhal kabul etti ve Y.T.P. li Yardımcı Ekrem Alicandah bir başka Ulaştırma Bakanı istedi. Alican Başbakanın huyunu biliyordu: Göstereceği adayı kabul edecekti. Ama bunun bir başka Ocak Başkanı olmamasını temenni ettiğinden de haberdardı, Y. T.P. li Yardımcı anlayışlı davrandı.

Ulaştırma Bakanının istifası, tahmin edileceği gibi en ziyade Y.T.P. Grupunu dalgalandırdı. Bir defa, şahsi hevesler vardı. İkincisi, iki temayül mevcuttu. Grupun bir kanadı, Öçten tipi bir Ocak Başkanı Bakan istiyordu. Bunlar, A. P. de olması lâzım ken yolunu şaşırıp Y.T.P. ye düşmüş müfritlerdi. Bir başka kanat ise Hükümetteki Alican - Aybar - Azizoğlu - Gökay - İzmen beşlisinin tutumuna uyacak ve onları tamamlayacak olgun, ciddi bir Bakan peşindeydi. Birinciler, Ankaraya geldiğinde Celâl Bayarın huzurunda arz-ı endam etmesiyle şöhret yapmış Sadık Perinçeki aday göyterdiler.

Y.T.P. nin kulisi, Meclisteki Meclis ile Senato salonları arasındaki koridorda cereyan etti. Haftanın başında Alican başı önüne eğik, düşünceli orada görüldü. Sağa sola bakmadan bir kaç grupu geçti. Y.T.P. milletvekillerinin kendisine şirin görünmek için sarfettikleri gayretleri de umursamadı. Bu sırada yanına bir gazeteci sokuldu, Ellerini kavuşturup:

"— Teşekkül ederim, beyfendi.. Beni açıktan Bakan yapmışsınız" dedi.

Alican, çoğu zaman kendisine takılan gazetecilere her zamankinden daha neşeli cevap verdi ve "Ben ak-

lımı kaybetmedim, daha" dedi. Üstelik, umulmayacak bir ley yaptı. Küçük bir kahkaha bile attı.

Bu sırada Y.T.P. Grup Yönetim Kurulu Meclisin ikinci katındaki küçük odasında toplanmıştı. Konu, Bakan seçimiydi. Toplantının ateşli hatibi, her zamanki gibi Esat Kemal Aybar oldu. Adayların isimleri ortaya atıldı ve iki temayülün şampiyonları görüşlerini savundular. Neticede, Alicandan Grupla temas etmesi ye Bakanın seçiminde Grupun temayülünü dikkat nazarına almasının istenmesine karar verildi.

Bir Bakan bulunuyor

Alicanın adayı olarak ortada üç isim dolaşıyordu: Alâeddin Eriş Turhan Kapanlı ve İhsan Şeref Dura. Dura, haftanın basında kendisine dununu soran bir AKİS muhabirine söyle dedi:

"— İkinci Koalisyon teşkil edilirken de bu konu bahis mevzuuydu. Söylentileri işitiyorum. Ama henüz Alicanla aramızda buna dair bir konuşma olmadı. Ekrem bey beni sever sanırım. Aramızdaki arkadaşlık eskidir."

Bir başka gazeteci daha sonra, Duradan Alâeddin Erişin Bakanlığı haberi hakkında ne düşündüğünü sordu. Aldığı cevap su oldu:

"— Alâeddin Eriş de Ekrem beyin iyi arkadaşıdır. Ama, bilirsiniz, Alican bir kapalı kutudur. Her şeyi birden açıklar. Sanırım, o kimi ta-

yin edeceğini kafasında kurmuş, zırlamıştır bile.."

Hâdiseler, Duranın teşhisinin ru olduğunu gösterdi.

Y.T.P. Grup Yönetim Kurulu cana, kendi kararını bildirmek Esat Kemal Aybarı gönderdi. Alicanı Kurula çağıracaktı. koridorda otururken buldu ve nakletti. Alican her zamanki kanlılığıyla, biraz düşündükten ra:

"— İsterseniz yarın Grupu yın. Saat 9'da toplanmış olalım. konuşacak çok şeyimiz olacak"

Aybar arkadaşlarının yanına zuk döndü. Ertesi gün Grupu lamaya karar verdiler.

Salı sabahı, Alican erkenden lise makam otomobiliyle geldi 'tır ağır yukarı çıktı. Grup oda vasıl olduğunda değil YTP ço luğu, Grup Yönetim Kurulunur ğunluğu bile meydanda yoktu, çok milletvekili Genel Başkan dan sonra, o da birer ikişer gel başladılar. Saat 9.30 olduğunda ğunluğun temini için daha en dan 10-15 kişiye ihtiyaç vardı.

Alican hiç kimseye hiç bir söylemeden yerinden kalktı, kimse hiç bir şey, sormaya ce edemedi. Ağır adımlarla ki yürüdü, oradan asansörün 1 duğu koridora doğru adımların laştırdı ve aşağı inerek Meclisi yük kapısından dışarı çıktı. damakıllı sıkılmıştı. Otomobilin medi Yürüyerek Başbakanlığa Yürürken bu defa ciddi olarak tırma Bakanının üzerinde Başbakanlığa vardığında ka vermişti. İhsan Şeref Durayı ve kendisini görevlendirdiğini di.

İnönü tâyini memnunlukla ladı. "Kıymetli ve efendi bir kazanacağıa" dedi.

Anlayışlı bir adam

Beklenilen istifaların ikincisi Eğitim Bakanı Şevket Ra tiboğlundan geldi. Hatiboğlu, lığını alakalandıran bir kısım larda Hükümet Başkanıyla fikirlere sahip olduğunun fark di. Köy Enstitüleri bunların Yeni dil bahsindeki bir kaç q de C.H.P. Grupunu tedirgin et telik, Hatiboğlu dinamizm eki lin de şikâyet konusu edildiği vurdu.

Milli Eğitim Bakanı İnönü tıraşını vermeye hazır bulund medeni bir insan olarak buna bir alınganlık duymadığını, M

Gidenler ve Kalanlar

Hükümette beklenilen değişiklik oldu. Bazı Bakanlar gittiler, bazı Bakanlar kaldılar. Ameliyatın mânasını anlamalı için gidenlere ve kalanlara bir iyi bakmak lâzımdır.

Gidenlerden bir tanesi, Ocak Başkanı olacak yerde yolunu şaşırıp Kabineye Bakan olmuştur. Tanıdığı mevzuat, kartvizittir. Tanımadığı Danıştay kararı, mahkeme ilâmı, hak ve hukuktur. Bütün ahbapları, eski dostları çeşitli mevkilere getirilmiştir. Kendisine âlet olmayan Umum Müdürleri değiştirmeyi bir marifet saymıştır. Bu, Kabinenin böyle tek Bakanı değil, iki Bakanından biridir. Öteki de, mukadder akıbetinden kurtulamayacaktır. Bu çeşit Bakan devri kapanmıştır. Basının, Meclisin, umumi efkârın Öçtenden boşalacak toplarının salvoları da Çelikbaşın üzerine çevrilecektir ve o da dayanamayacaktır. Bu, bir fizik kaidesidir.

Giden ötekiler, inanılmaz ataletlerinin cezasını çekmişlerdir. Türkiyede bir Milli Eğitim, bir Basın Yayın ve Turizm Bakanlığı var mıdır, Hatipboğlunun ve Karasapanın devirlerinde unutulmuştur. Buralara dinamik, Hatiboğlu gibi eski olmayan, Karasapan gibi görevi turistik yer gezme mânasına almayan ciddi adamlar lazımdır. Hiç bir iş yapmadan Bakan kalmak zamanı da Türkiyede kapanmıştır. Gününü gün etmeyi marifet sayan Bakanlar, gidenlerle bilmemektedir. "Kimimiz şehit olduk, kimimiz nutuk söyledik!" Yoktur artık Türkiyede böyle şey.. Kalanlar içinde bu tempoya, bu prensiplere ayaklarını denk atıp uymayanlar mutlaka ötekilerin yanına gideceklerdir. Türkiye, her biri enerji, çalışkanlık ve sorumluluk yüklenme konusunda bir İsmet Paşa olacak Bakanlara muhtaçtır. Bunlar mutlaka bulunacaktır ve getirilecektir.

Bakınız Bülent Ecevite. Bakınız Ferit Melene, Orhan Öztrağa, İlhami Sancara,. Niçin bakmayasınız, F.K.G.' ye?.

1963 Türkliesinde yaşadığımızı unutmaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Hele bir İsmet Paşa Kabinesi Bakanının?

Asla!

Ecevit

Sancar

Öztrak

Melen

Grupta görevine devam edeceğini, inden gelen her yardımı yapacağı- bildirdi. Başbakan konuşmanın avasından ziyadesiyle memnun kaldı teşekkür etti.. Hatiboğlunun istifasını kabul etti.

Yeni Bakanın kim olacağı, C.H.P. inde fazla tartışmaya yol açmadı, ra İnönü, Bakanlarının bir kısmım up Başkanvekilliğinde bulup almıştır. Bu, Grupun da itimadının ye- Bakanda bulunması mânasını tası- aktadır. C H P . Heri gelenleriyle kı- istişareden sonra Başbakan, İbrahim Öktemin üzerinde durdu. Kara- lı verdikten sonra Cumhurbaşkanı irsele gidip Bakanım haber verdi. un da mutabakatım aldıktan son- Öktemin kararnamesini hazırladı.

Devr-i teslim

Orta boylu, kır saçlı, gri elbiseli Öktem sah sabahı sakin bir sesle: "— Arkadaşımız Şevket Raşit tiboğlunun yerini doldurmak çok Bunu, siz arkadaşlarınım gayleriyle başarabileceğimi sanıyon. Bunlar politik hayatın cilveleri- Ben Bakan olarak gerekli preneri vazedecek ve sizlerle Parlâmento arasında bir irtibat temin ederim. Esas olan sizlersiniz. Her lü müspet çalışmalarınızda serbest endişesiz olmalısınız. Beni daima yanızda bulacaksınız" diyordu.

Olay Millî Eğitim Bakanhğmm ikinci katındaki geniş Bakan odasın- geçti. Öktem o sabah selefi Şev- Raşit Hatiboglu ile birlikte er- den bakanlığa gelerek teşkilâtın kademelerini teşkil eden perso- bir toplantı yaptı. Öktemden eski Başkan Şevket Raşit Ha- da söz aldı ve:

— İbrahim beyi tanırsınız. İsim niş bir arkadaşımızdır. Ben bun- sonra da gerek kendisine ve ge- le sizlere yardımcı olacağım, ilerinizi Parlâmentoda savunaca- dedi.

Bu kısa konuşmaları müteakip i- arkadaş samimi bir şekilde el sı- nar ve Hatiboglu, Ökteme başa- dileyerek ayrıldı.

Böylece Y..T.P. ve C.H.P. kesim- de önemli Bakanlıklar az tartış- doldurulmuş oldu. C.H.P. de men istifa, Devlet Bakanı Ali Ağanoğlunun istifasıdır. Ağa- hâdiseler sırasında İstanbul- İstifasını vermediği halde Par- resmi organı Ulusta çıkan ve ettiğini bildiren büyük baslık sıktı. Ağanoğlu bunu bir a- lık konusu yaptı. "İstifa et-

Nureddin Ardıçoğlu
Rakipli aday

mem gerekiyor idiyse bunu bana bildirir ve benden isteyebilirlerdi" dedi. Ama Ağanoğlu da, bilhassa Özarda Meselesinde Mecliste bulunmaması sebebiyle Hükümet Başkanının kendisi hakkındaki hissini biliyordu. Genç milletvekili, yetişsin diye bu Bakanlığa getirilmiş, fakat iyi bir not almamıştır. Nitekim istifasını bir gün sonra verdi. Şimdi yetine aynı mülâhazayla bir başka genç C.H.P. li getirilecektir.

Kulağa Küpe...

Kızım ve Gelinim

Fethi Çelikbaş demiş -ki:

"— İstifa etmediğim gibi, memleket hizmetinde nâçiz şah sımdan istiğna gösterilmedikçe vazifeme devam azmim de bâkidir,"

Aaa, pardon, pardon!. Bunu söyleyen Fethi Çelikbaş değil. Celâl Tevfik Karasapan. "Mem leket hizmetinde nâçiz salısından istiğna gösterildiği"ni anlayan, o!

Öteki, nâçiz şahsından istiğna gösterilmesinin memleket hizmeti olduğunu anlamayı bek liyor her halde.

Grupta seçimler

İbrahim Öktemin Grup Başkan vekilliğinden ayrılması, C H P , Grupu içinde başka bir kampanyanın açılmasına yol açtı. Milletvekilleri sim di. Bakanlığa giden yolun C.H.P.'de Grup idareciliğinden geçtiğini anlamışlardır. Bu onlara, Grupun başına ciddi ve değerli kimseler getirtme lüzumunu da öğretmiştir. C.H.P. Grupunda temayül İki Başkan vekilinden birinin "olgunlar", diğerinin ise "gençler" arasından geçilmesidir. İbrahim Öktemin Bakanlığıyla boşalan, "olgunlar"a ait Başkan vekilliğidir.

Bu makama kuvvetli bir aday olarak, eski Dışişleri Bakanı Selim Sarper belirdi. Sarper, Özarda Meselesindeki tutumuyla takdir kazanmıştır. Bunu kendisine, bizzat Genel Başkan İnönü de ifade etmiştir. Özar da Meselesi Meclise geldiğinde Sarper Strasburgta, Avrupa Konseyi toplantısında bulunmaktaydı ve orada, her halde, Oğuz Orandan daha fazla İş yapabilecek durumdaydı. Buna rağmen, Grup Başkan vekilinin kendisini Mecliste bulunmaya davet eden telgrafını alınca, Oğuz Oranın aksine ilk uçağa atladı, Başkente geldi ve Başkentte bulundukları halde oylarını kullanma zahmetini ihtiyar buyurmayan milletvekilleri varken o oyunu kullanma fırsatını kaçırmadı. Bu, kendisi için gerçekten iyi bir puvan teşkil etti. Selim Sarper Grupun bundan önceki bir toplantısında da Başkan vekili adayı gösterilmiş, ama gerekli oyu alamamıştı. Bakanlıktan ayrıldıktan sonraki davranışlarının müsbetliği bu defa Sarpere gerekli oyu sağlarsa şaşmamak lâzımdır.

Ancak, C.H.P. Grupunda bir süre sonra yeniden dalgalanmaların başlamasını beklemek gerekir. Zira bazı milletvekilleri Meclis ve komisyon çalışmalarında başarı göstermeyi fazla güç bulduklarından mesailerini daha ziyade koridorlarda dedikodu ve dolayısıyla kulis yapma işine teksif etmektedirler. Bu, ister istemez bir hava yaratmakta, bu hava içinde de bazı gruplaşmalar olmaktadır.

Ama bu, elbette ki C H P . nin "en disiplinli parti" olma vasfını, hiç olmazsa diğer partilere bakıldığında, ortadan kaldırmamaktadır.

C.K.M.P. de sürpriz

Kahine değişikliği, C.K.M.P. de süprizli netice verdi. İstenilmeyen Bakan sadece Karasapandı. Bir ara Basın Yayın ve Turizm Bakanlığı'nın C.H.P. ye, diyanet İşlerine bakan

Bir Görüş

Eğitim dâvamız üzerinde düşünceler

Dr. İbrahim ÖKTEM
Milli Eğitim Bakanı

Bugün Yurdumuzun başta gelen meselesi, Demokratik Nizam içinde hızla kalkınmaktır. Millî imkân ve gayretlerimizin bir plan dahilinde seferber edildiği böyle bir devirde; Milli Eğitimimize, kalkınma dâvamızın hem âmili hem de vasati olarak önemli ve o nisbette de güç hizmetler düşmektedir.

Türk çocuklarının tehalükle kapılarına koştuğu eğitim kurumlarımız; İktisadi gelişmemizin şiddetle muhtaç olduğa sayı ve vasıftaki insan gücünü hazırlayacak istikamette tanzim ve buna muktedir olacak şekilde teçhiz ve takviye edilmek ister.

Tahakkukunda büyük bir sorumluluk yüklendiğimiz ve bu bakımdan üzerimize düşeni ciddiyetle ifa etmeğe kararlı olduğumuz kalkınma plânında haklı olarak işaret edildlği gibi: Mesleki ve Teknik Öğretimimiz, büyük gelişmeler göstermek ihtiyacında ve İktidarındadır.

"Teknik öğretimimizi, çıraklıktan teknisyenliğe ve yüksek mühendisliğe kadar, bütünüyle sanayie bağlı, onun imkân ve ihtiyaçlarına uygun bir sistem içinde kurmak ve işletmek gerekir."

Asrımızda ilmin ve teknolojinin gelişmesi çok süratli olmakta, sosyal ve iktisadi hayatı derinden tesir) altına almaktadır. Bu itibarla eğitim hizmetlerinde kalite meselesi bununla mütenasip bir ehemmiyet kazanmıştır. Türk çocuğunun irfan seviyesinden yapılan fedakâr» lık milletimizin yarınına karşı tehlikeli bir ihmal teşkil edeceğinden, eğitim kademelerinin ihtiyaç ve icaplarını anlayışla karşılamak gerekir.

Eğitim sistemimizi hangi sosyal çevreye mensup olursa olsun, bütün vatandaşlara imkân eşitliği sağlayacak şeklide genişletmek ve geliştirmek zorundayız. İstidat ve İktidarları beslemek ve geliştirmek yolunda Millet çoğunluğuna dayanmayan bir eğitim sistemi, demokratik olmadıktan başka; özlenen kalkınmayı da sağlayamaz.

Pek geniş eğitim ihtiyaç ve külfetleriyle pek mahdut olan iktisadi kaynaklarımız arasında en mesut dengeyi bulmak ve en az masrafla mümkün olan en yüksek verimi almak; Milli Eğitim idaremizin, timin ve tecrübenin ışığında en basiretli tedbirleri bulmasına bağlıdır.

Öte yandan gençliği istidat ve İktidarlarına uygun bir şekilde eğitim kurumlarına dağıtmak, kişisel mutluluk yanında, hizmetlerin en ehil ellere geçmesini sağlayacak müessir bir tedbirdir. Gerçekte] pek mahdut olan eğitim imkânları mızı en iyi bir şekilde kullanmak mecburiyeti ile beraber düşünülün ce bir tedbir ayrı bir değer kaza nır.

İbrahim Öktem

Gençlerimizi derin bir mesuliyet ve ahlâk duygusu içinde bütün gü cü ile, severek ve isteyerek çalıtıran bir eğitim rejimine ihtiva herkesçe paylaşılmaktadır.

Bütün tedbir ve imkânların ba şında, Milli Eğitimimizin gerçek yapıcı ve yaratıcısı, asli unsuru, ları öğretmeni; gereken sayı, var ve moral güçde süratle yetiştirme bütün ihtiyaçlarımızın temeli ve bü tün tedbirlerimizin belkemiği olmakta devam ediyor. Bunun icab larına severek katlanmalıyız.

Ancak, bir kaç tanesine tem edebildiğim bu meseleler bile ge teriyor ki: milyarlarca yatırım teyen Milli Eğitim alanında, istek lerle imkânlar, ihtiyâçlarla kaynak lar arasında arzu edilen dengenin kurulması elbette güçtür; fakat la imkânsız değildir.

Bununla beraber, sayılarının üstünde hizmetler yüklenerek di ve manevi bütün güçlüklere madan karşı koyan fedakâr öğretmenlerine bakılırsa, herke yapabileceği bir şeyler bulunduğu inanıyorum, öğretmen toplulu nun teşkil ettiği feragat ve karlık kaynağı geleceğimizin ca teminatıdır.

Bu kaynağı beslemek, geliş mek ve hatta daha gür bir halettirmek en büyük vatan vazife olacaktır.

et Bakanlığının C.K.M.P. ye vesi, Abdülhak Kemal Yörüğün obir başka C.K.M.P. linin de A-Bakanlığına getirilmesi bahis su oldu. Fakat Yörük bunu isteve gerekiyorsa istifasını verme" azır bulunduğunu bildirdi. Hükü-Başkanı böyle bir lüzum olmadıifade etti.

uysuzluk. Bakanlığa pek me-Karasapandan geldi. Kendisin telefonla haber soran gazeteeileüfür edecek kadar asabı bozul-Bakan -ne ayıp!- İstanbulda isetmeyeceğine dair bir demeç ttıktan ve bunu Radyoda okutsonra Ankaraya vardığında, ndan pek âlâ haberdar olduğu doğruca Meclise gitti ve C.K.M. n Grup odasına girdi. Geldiği ire duyurulunca Dinçer, yanınenel İdare Kurulu üyelerinden arıyla birlikte yukarı çıktı. Din-Karasapan, Ardıçoğlu, Seyfi Rahmi İnceler ve Mehmet soy beraberce tatar odaya kapan-Burada Karasapana niçin istimesi gerektiği tatlı tatlı anlatıl-

sırada, Türkeşin meşhur Huzur Derneği üyelerinden ve üstadın yurt gezilerindeki refakatçisi İsmail Hakkı Yılanlıoğlu, Gökhan Evliyaoğluyla temas halinde olarak bir tertibin peşindeydi. C.K.M.P. Hükümette Ortak Parti değil miyi? Sıkı Yönetim Huzur Derneğinin muteber liderlerini tevkif ediyordu da Hükümet bu Sıkı Yönetime niçin karışmıyor, pasif davranıyordu? Dinçer Yılanlıoğlunu çağırdı ve aklını başına almasını, duruma doğru teşhis koymasını istedi. Yılanlıoğlunu ikna etmek mümkün olmadı. Zira bu Türkeşçi, Dinçerle konuştuktan sonra bir başka Türkeşçiye, Gökhan Evliyaoğluna gidiyor ve ondan "Sakın ha, caymayasın! Siz, Hükümetsiniz. Ağır basmazsanız, hepimizi alır, götürürler" aklını alıyordu. Nitekim, bu konuda Grupa bir de önerge verdi.

Kapalı odada Karasapan istenmediğini anladı, fakat tek başına gitmeyeceğini, öteki Bakanların da kendisiyle birlikte istifalarını şart koştuğunu bildirdi. Bunun üzerine, hasta yatan Ticaret Bakanı Muhlis Etenin evine gidildi.

Toplu istifa

Adalet Bakanı Yörük de oraya geldi. Ete ile Yörüğün istifa umurlarında değildi. Madem ki Karasapanı, mesele çıkarmadan başka türlü Bakanlıktan ayırmaya imkân yoktu, "Peki" dediler. Karasapan bir ara Dinçerin bile istifası lüzumundan bahsetti. Ama bu, Koalisyondan C.K.M.P. nin ayrıldığı havasını verecekti ki böyle bir şey bahis konusu değildi.

Salı sabahı Karasapan Meclise erken geldi. Makam otomobilini, yüreği sızlayarak kapıda bıraktı -otomobil merdivenlerden çıkmıyordu- ve içeri girdi. Grupta üç Bakanın, istifası haberi, Huzur Dernekçileri mu allâkta bıraktı. Boşalan yerler, daha alâka uyandırıcı bir mücadeleye yol açtı. Kimler, C.K.M.P. kanadının Bakanları olacaktı?

Basın Yayın ve Turizm Bakanlığı için, tabii aday gazetecilikten gelen Nureddin Ardıçoğluydu. Fakat Hazım Dağlı kesif bir faaliyete girişti. Ticaret Bakanlığı için Tahtakılıç-Evren ikilisi Ahmet Oğuzu ileri sürdü. Fakat Saadettin Tosbi ve arkadaşları bunun ciddiye alınamayacağını, O-

Boşa geçen zaman

Başbakan İsmet İnönünün, ciddiyet zannettiği, aslında hiç ciddi olmayan bir davranışı var. Kâğıt zerinde bakıldığında bunu doğru bulmamak imkânsız. Adam diyor "Ben sonunla, şununla, şununkoalisyon halinde bulunuyorum, hükümeti kurarken, o kanatlara mensup Bakanların seçimini tamamile onlara bırakıyorum ve bir vehakkı istemiyorum. Devlet adamlığının asgari ciddiyeti benim etrafımdan bunu, onlar tarafından en ehil adayı göstermeyi gerekkir. Herkesi buna lâyık görmenin, memleketin kaderi üzerinde hakkı nasıl kabul edilebilir? emleketi beraberce idare ediyoruz"

Bu, Atatürkün tutumudur. Bu, met Paşanın tutumudur; Devleti muş olan bu insanlar, devlete devletin müesseselerine önce gidileri kıymet vermezlerse onlahiç kimsenin aldırış etmeyecek ji mükemmelen anlamışlar ve ogöre vaziyet almışlardır. Menolarını kendi elleriyle seçtikleri Büyük Millet Meclisine karşı, Bakanlarını bizzat ve tartışmasız tayin ettikleri Hükümete karşı daima son derece saygılı kalmış olmalarının sebebi budur. Gerek Atatürk ve gerekse İsmet Paşa şahısları hep bir tarafa itmişler, herkese mevkiinin kendi verdikleri mevkiin- muamelesini yapmışlardır. Ancak Menderesledir ki milletvekillerini odun sayan parti lideri, Bakanlarıyla alay eden Başbakan devri açılmış, bu şımarıklık hem adamın kendisinin, hem temsil ettiği zihniyetin başını yemiştir.

Mükemmel. Elbette ki Atatürkün ve İsmet Paşanın tutumları doğru, Menderesinki yanlıştır. Ama, bugün dununda bir fark vardır. Kendin kurarsın, kendin seçersin, beğenmeyince değiştirirsin: Şahısların bir önemi olmaz. Ama' bir şahsı yerindim oynatmanın bir muazzam iş olduğu sistemlerde, baştan biraz dikkat etmenin faydası bugün daha iyi ortaya ekmiştir. İnsan yazıhanesine kâtip alırken "kalifiye" olup olmadığına bakmaktadır. Bir Başbakanın, "Ben herkesle geçinirim" felsefesini benimseyip Kabinesine Bakan alırken hiç ince eleyip sık dokumaması, açıkça söylemek lâzımdır ki, bir hatadır.

Adamlar tahammül edilmez hal aldıklarında değiştirilemiyorlar mı? Değiştiriliyorlar. Ama, mesele o değildir. Bu Bakanların her biri bir önemli memleket sektörünün başında dır. Gerekli vasıfları haiz olmadılar mı, o sektördeki bütün işler batıyor. Başbakanın bulduğu C.H.P.li Bakanlar için durum budur, Başbakanın kabul ettiği A.P. li. Y.T.P. li, C.K.M.P.li Bakanlar için durum budur. Şimdi, Karasapan efendi tasını tarağını toplayıp, Basın Yayın ve Turizmin başından gitmiş bulunuyor. Ya, hoşa geçmiş bu kadar zaman? Ona günah değil mi?

Kim zannediyorsa ki bir takım plâtonik düşünceler dolayısıyla bizim kaybedecek vaktimiz vardır. fena halde yanılıyor demektir.

Hatta adı, İsmet İnönü olsa bile..

ğuzun Bakanlığının çekilir dert olmadığını ileri sürerek Meclis dışı bir aday, Lutfi Bornovalı üzerinde durdular. Adalet Bakanlığı için ya genç Cevat Odyakmaz, ya da yaşlı A. Kemal Yörük isimleri taraftar buldu. Bir ara Tahtakılıç da ortaya çıkmak istedi ama, İsmet Paşanın üstadı kolay hazmetmeyeceğinden kimse şüphe etmediği için üzerinde pek durulmadı.

Haftanın ortasında Hasan Dinçer Başbakana "Cumaya kadar C.K.M.P. li Bakan adaylarının seçileceği" ni bildirdi. Bu konuda hassas bulunan İnönü, işin fazla uzam aması temennisiyle yetindi. Zira Kabinede bir par tinin Bakanlarına o partiden arkadaşları vekalet ettiklerinden bir zor durum hasıl oluyordu. İnönü, Ete ile Yörüğün istifalarını tuttu.

Karasapanınkini neşeyle kabul etti.

isyan

Tatlısu kahramanları

Mamakta, Muhabere Okulunun baraka stili Duruşma Salonunda dramatik an bu haftanın başında cereyan etti. İdam talebiyle muhakeme edilmekte olan genç bir kaç Harbiyeli bir defa daha isyan ettiler. Ama. bu isyanları mâneviydi ve kendilerini, aldatmış olanlara karşıydı. Emrine girdikleri, telkinlerine kapıldıkları, onsekiz yaşın başa vurmuş ateşiyle saflarında yer aldıkları kimselerin, iki paralık, ama iki paralık adam çıkmamaları, hesap saatinde kemküm etmeleri bunlardan Önder Aydınlıyı ileri fırlattı ve Önder Aydınlı 20-21 Mayıs âsilerinin elebaşılarının yüzlerine karşı;

"— Hayır! Yalan söylüyorlar" diye haykırdı.

Salonda derin bir heyecan havası esiyordu ve tüyler" diken dikendi. Önder Aydınlı, kararnameye göre, Harb Okulu ile Talat Aydemir arasındaki irtibat halkasıdır. Nitekim Aydemir de duruşma sırasında, Önder Aydınlıyla temas ettiğini ve emirlerini onun vasıtasıyla Harbiyelilere ulaştırdığını bildirmiştir, isyan gecesi Önder Aydınlı arkadaşlarının önüne düşmüş, cephaneliği basmış, silâh dağıtmış ve hareketin en faal rollerinden bilini oynamıştı. Aydınlı orta boylu, sağlam yapılı, zarif, kemikli yüzlü, çok esmer, saçı öne düşen bir Harbiyeli. İsyanın elebaşılarının inkâr yoluna sapıp akıl almaz şeyler anlatmaya başlamalarından itibaren, Basın kısmının tam önünde oturan bu gencin kendi kendini yemekte olduğu sezilmekteydi. Dudaklarını ısırıyor, tırnaklarını hırsla avuçlarına batırıyordu. Duruşma yargıcı bir yüzleştirme için kendisini mikrofon başına çağırdığında içini dökme fırsatını bulda.

"Divit hikâyesi"

Hâdise, duruşmanın daha ikinci gününde başladı. İlk günkü sanıklardan Talat Aydemir ye Fethi Gürcan, hiç bir inkâr imkânı olmadığından suçlarını ve giriştikleri teşebbüsün mahiyetini söylemişlerdi. Ama daha ikinci günden itibaren bir "Bilmiyordum", "Ben yapmadım", "Ben habersizdim"ci elebaşı kafilesi sorgu mahallinde boy gösterdi. Bunların başını Turgut Alpagut çekti.

Alpagut, Aydemirin Harb Okulu komutanlığı sırasında Okulun Alay Komutanı bulunuyordu. 20-21 Mayıs gecesi, bir 22 Şubat emeklisi olduğu halde üniformasını sırtına geçirmiş, Harb Okuluna gelmiş, orada emirler dağıtmış sonra 229. Piyade Alayına, gitmiş, orada alarm verdirtmiş, en sonda aynı mahalde yakalanarak enterne edilmişti. Mikrofon- başına gel diğinde, hiç fütursuz, hareketten katiyen haberdar bulunmadığını söyle

Onu aynı yerde, aynı mealdeki ifadeleriyle Bahtiyar Yalta, Cahit Aksoy ve Galip Gültekin takip ettiler. Bir kısmı, Asmaaltı meyhanesinde kafayı çektikten sonra işe girişmişlerdi. Hepsi o geceki harekâtta yer yer bulunduklarını, fakat kıtaları sürüklemek için bu işi- yapmadıklarını,

20-21 Mayıs sanıklarından Turgut Alpagut ve Fethi Gürcan yüzleştirmeler sırasında

On parmaktaki on kara

dışarı çıkmış olan kıtaların ve Harb Okulunun cereyanına uyduklarını bildildiler, evvelce kandırdıkları Harbiyelilere ve bir avuç küçük rütbeliye suçu atmakta âdeta yarışa girdiler.

Peki, Aydemir ifadesinde bunlara çengel görevi verdiğini söylüyordu, O ne olacaktı? Bir avuç küçük rütbeliyle temas etmemişler miydi? En tü tursuzları "Yoo, haşa!" dediler. Biraz sıkılanları "Evet, o öyle bir görev vermişti ama, ben hiç aldırış etmedim. Böyle işlere girmeyi, ben sevmem!" diye mazeret beyan ettiler.

O gece, üniformaları sırtlarınla başlarına geçmiş, harekatın plânlarını yapıp emirlerini vermiş bu "idealist'leri gördüklerindedir ki Harbiyeliler ruhi isyanlarını başaramadılar. Tevfik Ünlüer, Yaşar Başaran, Tuncay Yener, Şükrü İnanç, Mustafa Pakoba, Kadir Çıtak, Tevfik Saitoğlu, Erol Dinçer, Ayhan Öcal, Turgut Saltoğlu, İzzet Köz bu inkârcılar kafilesine katılınca Talat Aydemirin de sabrı tükendi. Yargıç kendisini İzzet Közle yüzleştirince bu dâvaya inanarak, arkadaşlarıyla birlikte harekâta katıldıklarını, fakat o gün için idealist görünen arkadaşlarının bugün mahkeme huzurunda inkâra kaçarak masum rolü oynamak istediklerini söyledi. Buna mukabil "idealist arkadaşlar" 20-21 Mayıs gecesinin, sadece Talat Aydemirin kaprisi neticesi olduğunu belirttiler.

Ben, aldatılmışlar!

Mamakta, harekâtın içinde oldukları inkâr edilemeyecek tarzda ele geçenler bu tutumlarını şöyle izah ettiler: Efendim, Talat Aydemir bunlara "Bu gece harekât var. Dört Silâhlı Kuvvet de -kara, deniz, hava ve Jandarma- bu işin içinde. İktidara Ordu el koyuyor" demiş. 'Onlar da, kanmışlar. Radyoyu duyunca harekâtın başarıya ulaştığını sanmışlar. Üniformalarını giyip sokağa dökülmüşler! Ancak yargıç kendilerine "Peki, böyle olsa bunun başında Talat Aydemir gibi bir albay emeklisi mi bulunurdu?" deyince akan sular çok zaman durdu Sonra, harekâta hiç pir yüksek rütbeli muazaaf subayın Katılmadığını âsiler görmemişler miy idi?

Bunlar, cevapsız kalan sualler oldu.

Talat Aydemir ve Fethi Gürcan, kendileri için bir kurtuluş yolunun kalmadığını gördükleri için haftanın sonlarına doğru ithamlarını daha da ağırlaştırdılar. Bunun ceremesini, meselâ Hava Binbaşısı Cemal Özdemir çekti. Özdemir sapsarı bir halde, ayakta duramaz vaziyette huzura alındı ve ifadesini iskemlede oturarak vermesine müsaade edildi. Cemal Özdemir, kül gibi, hâdiseyle 'hiç bir alâkasının bulunmadığını söyledi. Aydemir bunu derhal reddetti. Kendisini bir başka havacı olan -Ethem Menderesin emir subayıydı İzzet Köz vasıtasıyla tanımıştı. Hava Kuvvetleri hakkında Özdemir bilgi vermiş ve harekâtta kullanılacak uçakları sağlamayı o üzerine almıştı. Arkadan Fethi Gürcan ve Rıfkı Ertan aynı şeyleri tekrarladılar. Harekâtı beraber hazırlamışlar, beraber plânlamışlardı. Nihayet Mustafa Pakoba da bunu teyit edince Cemal Özdemir ağlamaklı oldu.

Ama bir başkası, apaçık ağladı. Yeminler etti. Haykırdı. Bu, 229, Piyade Alayına bir kısa müddet önce yargıç olarak tayftı edilen ve harekât gecesi gelip alayın bazı birliklerini kaçıran Ziya Gökalp Pusattı. Üsteğmen Pusatın görülecek bir hali vardı. Neredeyse kendini yerlere atacak, orada çırpınacaktı.

Mamaktaki manzara, bu inkârcı tatlısu kahramanları çoğaldıkça hakikaten iğrendirici bir manzara aldı. Memleketi idare etmek için ortaya çıkanların küçük çapı artık kendisini gittikçe belli ediyor ve bunların hiç bir kıymet, vasıf taşımayan adi sergüzeştçiler oldukları anlaşılıyordu: Ortaya çıkan gerçeğe en çok yananlar, Harb Okulunun kandırılmış öğrencileriyle o bir avuç küçük rütbeli oldu. Bu sırada bunların ebeveynleri Talat Aydemirle hempalarına ağız dolusu beddua yağdırıyorlardı. Bu kadar bedduanın tutmaması pek as muhtemeldir.

Hayal içinde yaşayanlar

Pek çok kimsenin aklındaki bir sual de Mamaktaki duruşmalar Biralında aydınlandı. Sual sudur: "Pek âlâ, bu adamlar deli midirler ki ellerinde hiç bir kuvvet olmadığı halde, üçbuçuk adamla böyle bir maceraya atılmışlardır? Yoksa, Talat Aydemirin dediği gibi bu bir aysberg midir ve biz sadece üst tabakayı mı görüyoruz?" Baş sanıklardan Fethi Gürcanın hem mahkeme heyetini, hem dinleyicileri, hem de sanıkları güldüren ve salonun havasını değiştiren bir iddiası işin sırrını çözdü.

Zırhlı Birlikler Okuluna o gece, sırtında üniformasıyla, 22 Şubat emeklisi süvari binbaşı Fethi Gürcan gitmişti. Okulun yatakhanesine girmiş, Silâhlı Kuvvetlerce alarm verildiğini söylemiş, süvari subayların süvari grupuna. tank subaylarının tank kıtasına giderek görev almalarını em retmişti. Savcı tarafından sanıklara tevili edilen emekli bir subay filan Fet hi Gürcanın alarm emrine bir subay olarak uymamaları gerektiği, bu em-

Bugünün Meselesi

Olan olmuştur. Bir tek kurdun bir sepet nefis meyvayı mahvetmesi gibi 1459 Harb Okulu öğrencisi kör bir ihtirasa kapılmış bir avuç sergüzeştçiye kendim kurban etmiştir. Kabahatin kimde olduğunu, herkesin suçluluk derecesini a/y nı Harb Okulunda kurulmuş olan mahkeme tayin edecek ve gerekli cezaları verecektir. 14.59 Harb Okulu öğrencisinin Ordudan uzaklaştırılmaları, haklarındaki kararnamenin talebidir. Âsiler, doğru bir sözü kendilerine o gece parola yapmışlardır: "Harbiyeli aldanmaz!" Harbiydi, gerçekten aldanmamalıdır. Ama, başta Harbiyeliler herkes artık görmüştür ki bugün Harbiyeli sıfatım taşıyan 1459 genç ve tertipçi durumumda oldukları için isyanın elebasılarıyla birlikte yargılanan arkadaşları feci şekilde aldanmışlar, aldatılmışlardır.

Evet, olan olmuştur. Şimdi ne olacaktır?

Şimdi, bir yeni ruha, daha doğrusu Harbiyenin eski ruhuna sahip, ,ama modern bir Harbiyenin kurulmasına başlama zamanıdır. Bir Harbiye ki, öğrencilerinin hepsi demokratik rejimin mânasını bilsinler, ona âşık olsunlar ve. onu vatan derecesindls, Cumhuriyet derecesinde korunmaya lâyık bilsinler. Bu, elbette ki bir günün, bir senenin işi değildir. Bu, bir neslin yetiştirilmesi işidir. Ama ilk adımın atılması, yani gerekli çalışmalara girişilmesi ne ihmal edilmeli ve ne de geciktirilmelidir.

Zira unutmamak lâzımdır ki Türk Ordusu subaysız olmaz. Arzuladığımız subayı nasıl yetiştirmemiz gerektiğini, bu memleketin bütün düşünen kafaları bir araya gelerek bulmaladırlar.

ri ancak Okul Komutanının verebileceği, niçin böyle davrandıkları suali kargısında genç süvari vs tankçılar şaşırdılar. Aslında bunların çoğu 22 Şubat hareketine katıldıkları halde affedilmiş ve subay çıkarılmış eski Aydemir öğrencileriydi. Bir kısmı, Fethi Gürcanı tanımadıklarını söylediler.

Fethi Gürcan gayet ciddi, durumu izah etti: Efendim, kendisinde öyle bir komutanlık vasfı vardı ki, hangi birliğe gitse onun komutasını eline almaması imkansızdı, Talat Aydemir hariç, herkes gülmeye başladı. Aydemir ve Gürcan, iki megalomani hastası, herkesin niçin güldüğünü anlamamış, bakıyorlardı. Yoksa, Fethi Gürcanın bu vasfından şüphe mi ediliyordu?

Anlaşılan şudur: Bir Fethi Gürcan bulunmuştur, Ankaradaki birliklerin ele geçtiği hesaplara yazılmıştır. Bir Cemal Özdemir bulunmuştur, harekâtı destekleyecek uçaklar cepte addedilmiştir. "Nitekim, kararnameye göre Aydemir harekatın alarmını jet lerle vermeyi planlamıştır!-. Muhafız kıtasından bir Üsteğmen Meclisi zaptetmek için kafi görülmüştür. Çengellerle elde edilebilen bir kaç zavallı, bütün Türk Silâhlı Kuvvetleri addedilmiştir.

Talât Aydemir hesap veriyor
Tilki kürkçü dükkânında

Aydemirin şimdi mahkemede sinirli sinirli söylediği "Beni, tıpkı 22 Şubatta olduğu gibi gene yalnız bıraktılar!" sözü, kendisini öküze benzetmek için şişip şişip çatlayan kurbağanın hikâyesindeki sözdür. Aydemir hayal görmüş, hayalini hakikat sanmış, bunu kendisinden de akılsız üçbuçuk adama parlak vaadlerle telkin etmiş ve 20-21 Mayıs macerasını memlekete yaşatmıştır.

Ortada bir aysberg değil, bir buz vardır ama şudur: Aydemirin macerası, buza yazılmış bir masaldır!

Haftanın sonunda Mamakta sorgular bitecektir. Ondan sonra sanıkların ve iddia makamının tahkikatın genişletilmesi taleplerine sıra gelecektir. Bu talepler hakkında mahkeme heyeti karar verecek, dinlenilecek iddia ve savunma tanıklarını tayin edecektir. Bu sırada, İstanbuldaki suçluların da dosyalarının Ankarada-

7 Cüceler

Oturmuşlar, görüşmüşler. Demişler ki: "Ooo, bu Kemalizm müthiş bir doktrin. Sadece Türkiye değil, bütün dünya bunu uygulamalı.."

Sonra, bir hususa canlan Bıkılmış: "Ama canım, olur mu, herkes Kemalizm! kendine göre yorumluyor.."

Çaresini bulmuşlar; "Biz toplanalım, Kemalizm doktrinini formüle edelim. Kafa dersen, bizde. İdealizm dersen, bizde. Fikir dersen, bizde. Üstelik, biz yiğitiz de.. Biz bu Kemalizmi bir formüle edelim, bakalım sıla mı başkası artık banan aksini söylesin! Vurursun dipçiği ağzına, dağıtırsın çenesini..

Basından bir ruh hastası bulmuşlar. "Tamam, Basınla koordinasyonu kurduk" demişler. Üniversiteden bir .muhteris bulmuşlar. "Üniversite çantada keklik" demişler. Partilerin en süfli bir kaç mensubunu yakalamışlar, "Parlâmentoyu ele geçirdik" demişler. Her ata oynayan zenginlere de keselerinin ağzını açtırınca, ekmek elden sn gölden çalışmaya koyulmuşlar. Kemalizmi bir güzel formüle etmişler.

Bu Kemalizmin esası şu: Parlâmento yok, partiler yok, insan hak ve hürriyetleri yok. Hepsine, paydos. Bir Devlet Başkanı var: işin başındaki adam. Yanındaki fikir arkadaşları da, onun cuntası. Bütün yetkiler bunların elinde. Üzerlerinden alınmış üniformalarını giyecekler,, başlarındakini de Albaylıktan Orgeneralliğe yükseltecekler -ee, hoplamak zıplamalı kalkınma devri açılmıyor mu, memlekete hükmedecekler. Koordinasyon heyetlerinin üyeleri, Milli Konseyde görev alacaklar. Onlar sivil. Topu topu da on kişi. Hazırlık safhasında bulabildikleri aklı evvel bu kadar olduğu için sayıları pek mahdut. -Ender olan kıymetlidir ya..- Bir de, kukla hükümet kuracaklar. Bugünkü üç Başbakan Yardımcısı silâh tehdidiyle yerlerini muhafaza edecekler. Bu, devamlılığı gösterecek. Onların yanında, memleketin gülleri.. Talât Aydemir, ajendasında harflerle gösterdiği bu çiçeklerin adını henüz açıklamış değil. Bir açıklasa, kahkahadan hep kırılacağız. Bu kadro, memleketi ihya edecek.

İhya muamelesi bitti mi, bu "A Şeması" yürürlükten kaldırılıp "B Şeması" ele alınacak.' "B Şeması" na sıra geldi mi, hepimiz yaşayacağız. Büyüklerimiz, bizim adam olma yoluna girdiğimiz inancındadırlar artık. Demokrasiye geçmemize izm verecekler. Ama durun, öyle İsmet Paşanın "budalaca" usulü gereğince değil.. Bir defa, iktidarı vermek ne demek? İktidar olduğu yerde kalacak. Parlâmento kurulacak, partiler kurulacak. O kadar. Üst tarafını isteyen çıktı mı, sopayı kafasına yiyecek. Bora ma, bizimkilerin "Kemalizm Doktrini" bu!

Türkiye buna kabul edecek, dünya bunu kabul edecek. Zaten, Türkiyenin nasıl cennete döndüğünü görünce rusundan amerikalısına, hintlisinden çinlisine herkes aptal mı ki aynı yola tatmasın? Böylece, taran muran derken yeryüzüne fikriyatımızla hâkim olup çıkacağız.

Bu, 1968 Türkiyesinde "İhtilâlin Felsefesi".

İnsanın "Çok yaşayın!" diyeceği geliyor ama, olmayacak duaya amin demek o kadar zor ki..

kilerle birleştirilmesi muhtemeldir. Tanıkların bir muazzam kafile olmayacağı görülmektedir. Tanıklar dinlenildikten sonra savunmalar yapılacak ve hüküm verilecektir. Bir aya kalmadan bu safhaya gelinebileceği anlaşılmaktadır. Hüküm, kabili temyizdir. Askeri Yargıtay Ağustosa , kadar nihai kararı verecektir. İdam hükümleri Meclisin tasdikinden geçtikten sonra infaz olunacaktır.

Sıkı Yönetim 21 Haziranda sona ermektedir. Bu durum karşısında Hükümet bir veya en çok iki aylık bir uzatma talebiyle Meclisin karşısına gelecektir. Meclisteki hava, bunun tabii bulunduğunu ve kabulü için zorluk olmayacağını göstermektedir.

Aldatılmış gençler .

Haftanın ortasında Perşembe günü Jandarma Subay Okulunun bahçesini dolduran göğsü kartvizitti kalabalığın bir kısmını götüren otobüs kalktığında, içindekilerin 'kafasından "Keşke öbür tarafa gidebilseydik" isteği geçti. Zira ikinci otobüs o gün başlıyacak olan Harb Okulu öğrencilerinin duruşmalarını izliyecek olanlara tahsis edilmişti. İlk otobüs kalktığında okulun bahçesindeki kalaba' lığın büyük kısmını orta yaşlı hanımların teşkil ettiğini görenler durumu anlamakta gecikmediler. Pek çoğu gözü yaşlı olan kadınların genç Harbiyelilerin anneleri veya çok yakınları olduğu belliydi. Gözlerinde yaş olmayanlara gelince, ağlamamak için kendilerini zorladıkları anlaşılıyordu. Ama onların da tahammülü Harb Okulunu şehirden ayıran ince asfalt yola kadar sürdü. Otobüs bir hüzün kervanı şeklinde Harb Okuluna vasıl oldu.

Duruşma Spor Salonunda yapılacaktı. Salon ona göre hazırlanmıştı. Dinleyici yerleri diğer duruşma salonu gibi mahduttu. Tamamı tamamına 1459 Harb Okulu öğrencisinin sığdırılacağı salonda, sanıklar yanyana oturmuşlar, hattâ salonun girişine bile sarkmışlardı. Hepsi resmî giyinmişti. Traşlıydı ve salonda ciddi bir sessizlik hüküm sürüyordu.

Saat 9.30 da mahkeme heyeti yerini aldı. Onu, üç kişiden mürekkep Savcılar grupu takip etti. Mahkeme Heyeti Başkanı Tuğgeneral Nihat Günaşan, Duruşma Hâkimi Yüzbaşı Mehmet Karaaslan diğer üye de Kurmay Albay Haydar Topcandı.

Savcı triosuna gelince üç yüzbaşıdan ibaretti. Hâkim yüzbaşı Talât Önen, Hâkim Yüzbaşı Nejat Özben ve Hâkim Yüzbaşı Sami Gerçek 2 numaralı Sıkı Yönetim Mahkemesinin savcılarını teşkil ediyorlardı.

Yüzbaşı Mehmet Karaaslan duruşmalara başlandığını söylediğinde saat 9.30 u henüz bir dakika geçmekteydi. Sanıklarla dolu salonda hüviyetlerin tesbitine geçileceğinin belirtildiğinde, dinleyiciler de, sanıklar da bir kaç saniye duraladılar. Zira beher sanığın mikrofonun başına gelip, adını, soyadını ve nüfus kütüğüne yazılı olduğu yeri söylemesi bir dakika sürse 1459 dakikalık bir zaman kiyordu ki bu da aşağı yukarı 24 saatten biraz fazla tutuyordu Ancak duruşma hâkimi Karaaslan, işin kolayını buldu ve:

"— Teker teker hüviyet tesbitine İmkân yoktur. Ben elimdeki kararnameden sanıkların isimlerini okuyacağım, burada olup olmadıklarını ve kararnamede yanlışlık varsa düzeltmelerini istiyeceğim" dedi.

Sonra teker teker okumaya başladı. İsmi okunan her Harb Okulu öğrencisi ayağa kalkıyor, orada olduğunu belirtiyor ve kararnamede yanlışlık varsa bir hayli isim ve soyadı yanlışlığı mevcuttu- onları düzeltiyordu. Saat 9.40 da başlanan bu işlem tam iki saat devam etti ve 11.40 da son isim. okunduğunda 5 sanığın hasta olduklarından duruşmaya gelmediği anlaşıldı.

Sıra savcıda..

Bundan sonra iddia makamına söz verildi. Ancak daha evvel sanık avukatlarından henüz cübbesini al-

Esneyen sanık ve nöbetçisi Mehmetçik
Kafaya şimdi dank etti

20-21 Mayıs sanıkları toplu halde Mamak Muhabere Okulunda
Üçbuçuk adam!

1. Nolu Sıkı Yönetim Mahkemesi iş başında
"Yassıadayı unutmayalım.."

mağa vakti olmayan Zeyyat Kuyruk oğlu -mahkeme heyetinin karşısına arkadaşının sırtından o anda aldığı emanet cübbeyle çıktı- iddianamenin tetkiki için bir haftalık müddet istedi. Hâkim Karaaslan Askeri Ceza Kanununun 145. maddesinin 1. fıkrasına göre bu talebi reddetti ve savcı iddianameyi okumaya başladı.

Sonuç...

Savcı iddianameyi okuduktan sonra bir kaç saniye durakladı ve kararnamenin cezaya taallûk eden kısmını okumaya başladı. Sesi hafif duyuluyordu. Ama kelimeleri tane tane okumaya gayret etmekteydi.

1459 Hârb Okulu Öğrencisi için Savcı, TCK'nin 148. maddesinin 3. fıkrasının tatbikini -bu fıkra 5 ilâ 15 yıl ağır hapsi tazammun eder- 173. maddenin 3. fıkrasıyla 31 ve e-akip maddelerin tatbikîni -bunlar da bazı medeni hallerden mahrumiyet ve ikamete mecbur etme cezalarını içine alan maddelerdir-istiyordu. Ayrıca Askeri Ceza Kanununun 154. maddesinin 1. fıkrasının da tatbiki isteniyordu ki, bu maddeyle mektepten çıkarılmaları talep edilmekteydi.

Al kolunu

Bir kahraman subay, 20-21 Mayıs gecesi milletin minnet ve şükranım kazandı. İsmi artık herkes tarafından bilinen Ali Elverdi, bir kaç kişiyle birlikte, İsyanın ilk ganimen olan Radyoevini bastı, mikrofonu zaptetti, Ankarada cereyan edenin bir soytarılıktan ibaret bulunduğunu memlekete ve dünyaya ilân etti. Daha sonra, kalabalık Harbiyeliler tarafından esir edilip Harp Okuluna götürüldüğünde zerrece fütuturunu bozmadı, kendisini tehdit edenlere ertesi sabah hesaplaşacaklarını söyledi. Talât Aydemirle ideal arkadaşlarına akıbetlerinin ne olacağını haykırdı. Gerçekten de ertesi sabah gidip tekrar Radyoevini aldı, görevini tamamladı. Kazandığı şan ve şeref, kendisine ve ailesine ebediyen gurur verecektir.

Şimdi, bir gün Ali Elverdi kalksa da. memleketine bu hizmeti yapmış olduğundan dolayı kendisinde İmtiyaz sahibi olma hakkı tevehhüm else, bir takım cuntalar kurma hevesine kapılsa, talebe teşekküllerinin içine girse, şahsını bir sembel haline sokmaya çalışsa ve devletin yeni baştan organizasyonu için şemalar çizmeye koyulsa kıymet ve itibarından geriye bir şey kalır mı? Ali Elverdi zaten bir semboldür: Türk milletinin ve ordusunun demokratik rejime bağlılığının sembolüdür, o gece radyoda, gırtlağının bütün kuvvetiyle ve heyecan dolu sesiyle bunu haykırmıştır. Bir gün o idealini unutursa, karşısında vaziyet aldığı cephenin fikirlerini benimserse, haksızlığa uğradığı, kıymetinin bilinmediği mucip sebebiyle vatanı ihya etme misyonuna sahip çıkarsa 20-21 Mayıs gecesi 01-tettiğl insanların durumuna düşer. Düşer ve bu sefer onun karşısına başka Ali Elverdiler çıkar, o ise lanetlenip kalır.

Ali Elverdi bunu yapacak adam değildir. Ali Elverdi bir misal olarak bu satırların konusudur. Ama, bugün Mamakta yargılanmakta olan ve onların suç ortağı bulunan kimselere bakınız: Hemen hepsi, bir tarihte memlekete hizmet etmiş, demokratik rejimin kurulmasında emeği geçmiş olduğu inancı içinde bunun diyeti peşindedirler. İdealist olarak, bir dâvaya inanmış şekilde ortaya atılmışlardır. Zaman olmuştur, kelleleri koltukta çalışmışlardır. Ama sanmaktadırlar ki o durumdaki tek kimsedirler ve bütün keramet kendilerindedir. Mücadele başarıya ulaştığında memleketin hâkimi olmak, memleketin idaresinde birinci derecede söz sahibi bulunmak hakkım pek tabu görmüşlerdir. Bu gerçekleşmeyince, kendilerinden başka herkes dâvaya ihanet etmiş duruma düşmüştür. Bir kendileri, adamdırlar. Diğerleri, haindirler. Bu yüzdendir ki, bir zamanlar hayranı oldukları kimseleri çamurlara bulamaktan çekinmemişlerdir, çekinmemektedirler. Böylece, davranışlarına bir meşru mazeret bulduklarına kendilerini ve başkalarım 1-nandırmak istemektedirler. Halbuki ortaya koydukları, çaplarını küçüklüğünden başka bir şey değildir.

Yarabbi, herkes memlekete yaptığı hizmetin bedelini bizzat tayin edip bunun tahsili için, elde silâh sokağa fırlarsa.

Mamakta yargılananlar ve onların suç ortaklan bir Ali Elverdinin bugün mazhar olduğu engin sevgiye, bir de kendilerini çevreleyen lânet hâlesine baksalar ve ders alsalar;

Politikacılar

Rüzgârın getirdiği

Geçenlerde Londrada cereyan eden bir olay bu hafta, başkentte CHP içinde bir dalgalanma yaptı. Olay, Londradaki basiretsiz Büyük Elçimiz Nejat Kavurun Milli Savunma Bakanı İlhami Sancara karşı takındığı kaba tavırdır. Kavur, kendisinin şahsi hamisi durumundaki Dışişleri Bakam Feridun Cemal Erkini adam yerine koymuş, ondan başka hiç kimseyi, Milli Savunma Bakam dahil adam yerine koymamıştır. Tabii Sancar bunu bir güzel giyinmiş, ve haklı olarak mesele yapmışta. Gerçi patavatsız Elçi sonradan kırdığı potu anlamış ve yaltaklanıp durmuştur ama, Sancar kendisine yüz vermemiş batta hakaret etmiştir. Hâdise duyulduğunda bütün çevrelerde ve bilhassa askerler arasında teessür uyandırdı. Anlayışı bu olan bir kimse ile Türkiyenin kendisini Saint James Kuralımda temsil ettirmekte olduğu hayret sebebi oldu.

Bu yüzdendir ki, meselenin Grupa gelmesini önlemek isteyen CHP Grup Yönetim Kurulu haftanın ortasında Erkini çağırarak bilgi almak istedi. Fakat Erkin bu davete hasta olduğunu bahane ederek icabet etmedi. Daha önce Başbakanı evinde ziyareti tercih etti ve kendi açısından durumu anlattı. O akşam bu, Erkinin istifa ettiğine dair söylentilerin çıkmasıya yol açtı. Söylentiler çıktığında bunun aslı yoktu. Ancak Erkinin özel hayat ve şahsi hislerle resmi işleri birbirine karıştırdığına dair şikâyet artmıştır ve bizim Londrada Kavur anlayışında bir elçiyle temsil edilmememiz hususunda bir ittifak vardı.

Sanık avukatları birarada

Abesi savunacaklar

Seçimler

Dönüm noktası

Önümüzdeki Sonbaharda, 13 Ekim günü türle seğmeni oy vermek için seçimi sandığı başına gittiğinde memleketin ve toplumun hayatı ile inanılmaz derecede alâkalı bir karar izhar edecektir. Gerçi o gün yapılacak olan seçim, umumi değil, mahalli seçimlerdir. Parlâmento değil, muh tarlar ile belediye başkanları ve ihtiyar heyetleri ile belediye, il genel meclisleri seçilecektir. Ama partnerce kazanılacak oy nisbetleri memleketin yeni seçime kadar idaresi ve hatta ondan sonrası için büyük tesir taşıyacaktır.

A.P, bir propagandanın peşindedir: "Memleket A.P. lidir ve C.H.P. 15 Ekim seçimlerindeki kadar dahi oy alamayacaktır. Her yerde, biz silme geleceğiz."

Bu propagandayı, Orduyu bir hükümet darbesine itmek için kışkırtmak sevdasında olanlar genişleterek işlemişlerdir: "İşte, memleket bu! Siz, isterseniz ağzınızla kuş tutunuz. Geriliğe, avantacılığa, düşük ve kuyruklara, istismarcılığa, yobazlığa taviz vererek, eski D.P. devrini hortlatıp intikam alma vaadinde bulunarak seçim kampanyası yapacak olanlar oylan alacaklardır. Okuması, yazması bulunmayan adam seçmen olursa, bir Demokrasi sevdası tutturulursa ne devrim kalır, ne atatürkçülük. İlk seçimde bunun neticesini göreceksiniz. Aklınız varsa, seçimlerden evvel bu komediyi durdurursunuz. O takım seçimi kazanırsa, memleketin idaresini onlara terkedecek misiniz?"

Bu eş propagandaların karşısında, Demokrasiyi tutanların şu tezi vardır: "Millet, eğer kendisini iyi 1dare eden bir iktidar görürse oyunu ona verecektir. Bugün, memleketi ilerleten bir iktidarın bulunduğu cümle âlem tarafından kabul edilmektedir. Bunu bizim kendi milletimizin görmediğini sanmak, onu hiç tanımamak demektir. Milletin sağduyusuna inanıyoruz."

13 Ekim günü, kimin görüşünün doğru olduğu anlaşılacaktır. Mahalli seçimlerde C.H.P. nin oy nisbeti yüzde beş artsa, hattâ yüzde dört, yüzde üç artsa iki menfi uçun yaptığı propaganda iğne yemiş balona dönecektir ve siyaset hayatımız bir anda akıl almaz sıhhat kazanacaktır.

Oy kullanan seçmen
Karar saati

Değişik usul

Yeni seçimlerle ilgili tasarının geçen haftanın ortasında Meclis komisyonunda kabul edilmesi, hâdiselerin çokluğu dolayısıyla dikkati fazla çekmedi. Alâka, tasarı önümüzdeki günlerde Umum! Heyete geldiğinde artacaktır.

Adalet Komisyonu üyeleri o gün, son olaylardan sonra ilk defa bir araya gelerek gündemleri üzerine eğildiler. Hükümet tarafından bir müddet evvel hazırlanıp Komisyona sunulan tasarıların en önemlisini -Mahalli Seçimlerle ilgili tasarı- görüşmeğe başladılar. Partiler için büyük önem taşıyan tasarının müzakerelerinde Koalisyon kanatlarıyla A. P. li milletvekilleri arasında ne tartışma cereyan etti, ne kulla yapıldı, BM de bağırıp çağıran oldu. Adalet Komisyonu üyeleri kuzu kuzu fikirlerini söylediler. Üstelik Komisyon, hemen hemen tam kadroyla çalışmaktaydı.

Tasarı rejim ve demokratik düzen yönünden ileri bir adımdır. Uzun zamandan beri büyük çapta aksaklıkları görülen bazı hususların düzelmesini sağlamaktadır. Mahalli seçimlerde bundan böyle halk kendisini yöneltecek idarecilerin seçilmesinde birinci derecede, yani partilerden üstün rol oynayacaktır.

Yeni tasarının önemli noktaları şunlardır:

1 — Köy muhtarları ile Belediye Başkanlarının seçimleri tek dereceli olacaktır. Bazı politik mülâhazalarla halkın isteğinin dışında Muhtar ve Belediye Başkam seçilmesinin böylelikle önüne geçilmektedir.

2 — Belediye Başkanlarının seçiminde tasarı bazı şartlar koymaktadır. İllerde Belediye Başkam adaylarının en az lise mezunu olması gerekmektedir. İlçelerde bu sınır ortaokul tahsilidir. Bucak ve köy belediyelerinde ise adayların ilkokul mezunu olması kâfi gelmektedir.

3 — İhtiyar heyetleri seçimleri ekseriyet usulü ile yapılacaktır.

4— Belediye ve İl Genel Meclisi seçimleri nisbî temsil usulüne göre yapılacaktır. Tasarı bu konuda gerekçe olarak' büyük nüfus yoğunluğu olan yerlerde her oyun değerlendirilmesi gerektiğini göstermekter dir.

Adalet Komisyonundaki müzakerelerde seçim tarihi üzerinde de tartışma olmadı. Bütün üyeler 13 Ekim tarihini uygun gördüler ve tasarının teşbit ettiği tarih üzerinde ittifak ettiler.

Bunun dışında tasan bazı noktaları daha tarihlendirmektedir. Siyasî partilerin mahalli seçimlerle ilgili propaganda çalışmaları 29 Ağustos tarihinden itibaren başlayacaktır. Siyasi partilere adaylarının tesbiti için 13 Eylüle kadar müsaade edilmiştir. Bu tarihte partilerin, adaylarını Yüksek Seçim Kuruluna bildirmeleri gerekmektedir.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

iran

Kaynayan kazan

Geçen hafta İrandan gelen haberler bütün dikkatleri Orta Doğunun bu bir türlü istikrara kavuşamamış Ülkesi üzerine çekti. Bir müddet önce Suriye, Irak ve Ürdünde kendisini gösteren nümayişler şimdi de İrana sirayet etmişti. Gerçi İranın durumu diğer arap ülkelerininkinden farklıydı ama aslında burada da karşılaşılan dert aynıydı. İktidar bir türlü meşruiyeti münakaşa edilmeyen bir temele oturtulamamıştı. Bunun için de çeşitli menfaat grupları iktidarların işlerine gelmeyen kararları karşısında silaha sarılıp sokaklara dökülüyorlardı.

Arap dünyasında istikrarsızlığın kaynağı hükümetlerin arap birliği konusunda bütün tarafları tatmin edebilecek bir politika tesbit edememelerinden geliyordu. Halbuki İran da güçlükler ekonomik ve sosyal mahiyetteydi. Senelerden beri devam eden amerikan yardımları ülkenin temel meselelerini halletmek için kullanılmamış küçük bir azınlığın zengin edilmesine yaramıştı. Sınıflar arasındaki mesafe fevkalâde genişlemişti. Toprak dağılımı ve toprak sahipleri ile köylüler arasındaki münasebetlere hakim olan esaslar İrana feodal bir ülke manzarası veriyordu Bütün bunların yanısıra dini liderlerin toplum hayatında ne kadar müessir oldukları düşünülürse çağ" mızda geri kalmış bir ülkede rastlanabilecek bütün unsurların İranda mevcut olduğu anlaşılabilir. Ayrıca İranda huzursuzluğu yaratan genel şartları araştırırken Şahin otoritesi bakımından da önemli bir değişmenin gerçekleştiğini dikkate almak lazım dır. Şahin otoritesi, batıdan gelen demokratik fikirlerin etkisi altında gençler ve aydınlar nazarında hergün biraz daha azalmaktadır.

Bu karanlık tablo karşısında Şah uzun bir bocalama devresi geçirmişti. önceleri '"kimsesiz çocuklara yardım dernekleri"nde fakirlere yardım için tertiplenen balolarda kendisini avutuyordu. Fakat bu şekildeki göstermelik faaliyetler bir müddet sonra hanedanın vicdanlarını tatmine yetmedi. Bunun üzerine Şah saraya ait toprakları,topraksız köylüye dağıtmaya başladı. Aslında bu da çok ciddi bir iŞ sayılamazdı. Fakat Şahin

Şah M. Rıza Pehlevi
Başı dertte bir şah

tavrındaki değişikliği göstermesi bakımından manidardı. Nihayet bu yıl başında Şah politikasını kati olarak çizdi. İranın iktisadi ve sosyal hayatım bir seri reformla yeniden düzenliyecekti. Ocak ayında yapmayı düşündüğü reform tasarılarını halkın tasvibine sundu. Büyük bir ekseriyet, dini liderlerin aleyhteki kampanyasına rağmen Şahın tekliflerini destekledi. Gerçekleştirilmesi düşünülen reformlar arasında, toprakların yeniden dağıtılması, işçilerin fabrikanın karma ortak edilmesi, kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmalar okuma - yazma öğretimi için bir kam panyanın açılması yer alıyordu.

Bu aslında hiç de fena bir prog ram değildi. Fakat Şahın elinin altında bu hedefler için seferber edebileceği pek az kuvveti vardı. Aydınlar ya Şahın gayretlerini samimi bulmadıklarından ya da siyasi hürriyetlerine, düşkün oldukları için Şahın aleyhinde yer almışlardı. Buna mukabil reformlara muhalefet edenler teşkilâtlı ve mücadeleci bir grup halinleydiler. Bu grupun saf halk kitleleri üzerindeki nüfuzu da değerlerinden fazlaydı.

Şaha muhalefet edenlerin başında geniş toprak sahipleri ile mollalar geliyordu. Mollaların canını sıkan sadece İslami prensipler hilafına kadın erkek eşitliğinin tesis edilmesi değildi, kendi kontrolleri altındaki dini teşekküllere ait geniş toprakların da ellerinden çakacağından endişe ediyorlardı. Şaha muhalefet eden diğer bir grup da eski Başbakan Muhammes Musaddıkın milliyetçileriydi. Tabii ayrıca Tudeh Partisinin komünist; terini de hesaba katmak lâzımdır. İlk bakışta birbirleriyle anlaşmasına imkân olmayan bu çeşitli gruplar Şahın karşısında bir muhalefet koalisyonu kurmaya muvaffak oluyorlardı.

Toprak reformunun tatbikine bar lanıldığından beri iranın çeşitli bölgelerinde mukavemet hareketleri ortaya çıkmıştı. Fakat bunlar geniş çapta değildi. Hükümet gönderdiği askeri kuvvetlerle duruma kolayca hâkim olabiliyordu. Geçen hafta boyunca süren olayların özelliği hem o zamana kadarki mukavemet hareketlerinin en teşkilâtlısı ve süreklisi olmasında hem de taşradaki olayların Tahrana intikal ettirilmiş bulunmasındaydı.

Keşmekeş -

Tahran olayları sırasında halkla askerler birbirlerine. karşılıklı ateş açtılar. 1953 de Musaddıkın düşürülmesinden sonra görülen nümayişlerin en şiddetlisi ve kanlısı bu oldu. tik günkü çarpışmalarda ölü sayısının iki yüz civarında olduğu bildirildi. Yüzlerce de yaralı vardı. Devlet Bakam Tafazulinin açıklamasına göre ölülerden üçü peçe takmadan sokakta dolaştıkları için isyancılar tarafından linç edilmiş kadınlardı. Emniyet kuvvetleri nümayişçileri durdurabilmek için top ve makineli tüfek ateşine başvurmak zorunda kalmıştı, İsyanı normal yollarla bastıramıyacağını anlayan hükümet hemen sıkı yönetim ilân etti. Bu da 1953 den beri ilk defa oluyordu. Şah ve imparatortçe saraylarında çok sıkı bir şekilde emniyet altına alındılar. Tahran sokakları göz yaşı bombalarının dumanlarıyla kaplıydı. Ambulanslar gece gündüz hastahanelere yaralı taşıdı. Tahrip edilen malların kıymeti 20-25 milyon lira kadardı. Nümayişçiler resmi binaları ve dükkânları ateşe vermişlerdi. Otobüsler polise ve orduya ait cipler de tahrip edilen mallar arasındaydı. Bir grup nümayişçi karakollardan birisine hücum etmiş fakat makineli tüfek ateşi ile karşılaşmıştı. Örfi idare kararı ile birlikte emniyet müdürü general Atanilah Nasiri Tahran askeri valiliğine getirildi. Nasiri hemen çıkardığı bir tebliğ ile gece sokağa çıkma yasağı

koymuş ve camilerdeki toplanmalar da dahil olmak üzere bütün toplantıları yasaklamıştı. Ordunun iş başına getirilişi tesirini kısa zamanda gösterdi ve Tahranda sükûnet temin edildi. Ertesi günler sadece şehrin kenar mahallelerinde ve İranın güneyinde Şirazda silahlı çatışmalar kaydedildi. Diğer yerlerdeki nümayiş teşebbüsleri de süratle önlenildi.

Tahran üniversitesinde bir gün önceki gösterilerde hükümetin kan dökmüş olmasını protesto eden ve dini liderleri destekleyen küçük bir grup harekete geçmek istediyse de hemen bastırıldı ve Tahran Üniversitesi kapatıldı.

Başbakan Asadullah Alam radyoda yaptığı konuşmada "İranın terakkisine ve milli menfaatlerine karşı bir komplonun" açığa çıkarıldığını söyledi. Tahrikçilerle sabotörlerin ele geçirildiğini ve şiddetle cezalandırılacağını da ekledi.

Hükümetin memleketi kontrolü altında bulundurduğu anlaşılıyordu. Fakat aleyhindeki kampanya hala dinmiş değildir. Hattâ nümayişlerin bastırılmasında çok sert usullerin kullanılması, hükümete muhalefeti daha da arttırmıştır. İranın dini lideri Muhammed Behbahani bir gazeteye verdiği mülakatta bu hissiyatın sözcülüğünü yapmıştır. Behbehani hükümeti "müdafaasız masum halkı merhametsizce katletmek"le itham etmiştir. Ayrıca da "Tarih bunu zulmün kara bir lekesi olarak kaydedecektir" demiştir. Bundan sonraki dav ranışları hakkında da "Biz dinimizi ayakta tutarak, onu hükümetin hukuk dışı, zararlı ve akılsızca davranışlarına karsı hayatımızla savunacağız" diyerek tehditkâr bir ifade kullanmıştır.

Taassubun zilleti

Taşrada cami duvarlarına el yazısıyla asılan bildirilerde bir polisin burnunu veya kulağını kesen her müslümanın mutlaka cennete gideceği söylenilmiştir. Bir polisi öldürenlerin ise bütün günahları Allah tarafından affedilecektir. İranın çok büyük bir kısmı okuma - yazma bilmeyen dindar halkı üzerinde bu şekildeki kışkırtmalara çok müessir olduğu görülmektedir. Toprak dağıtımından' istifade edecek kimselerin dahi bu tahriklere kapılarak reform aleyhindeki nümayişlere katıldıkları sık sık rastlanılan bir olay halindedir. Gerçi bu duruma çoğunlukla, ağaların köylü üzerindeki manevi otoritesi sebep olmaktadır. Fakat din adamlarının telkinlerini de ihmal etmemek lâzımdır.

Başbakan Asadullah Alam bir konuşmasında din adına yapılan mücadelenin altında maddi menfaatler dön düğünü ve yabancı ülkelerin de para göndererek bu işe karıştıklarını açıkladı. Hamadana bir barajın açılış merasiminde bulunmak üzere giden Şah da Tahrandaki nümayişçilerin adam başına 25 rial aldıklarının anlaşıldığını söyledikten sonra "İranlı bir şiinin, şii olmayan bir memleketten ken di milletine karşı koymak için para alması dine sığar mı?" diye sordu, İranlı devlet adamları "şii olmayan bir memleket" derken Mısırı kasdediyorlardı. Anlaşılan Nasır şimdi de burnunu İranın işlerine sokmaktadır. Herhalde önümüzdeki günlerde meselenin bu tarafı daha da aydınlığa çıkaçaktır.

Suriye

Kabine buhranı

Suriyenin bir türlü sona ermiyecekmiş gibi gözüken kabine buhranı, nihayet önceki hafta başında halledildi. Hatırlanacağı üzere, Nâsırcı beş bakanın istifasını takiben Suriye siyasi bir buhrana girmişti. Bu bakanlar, istifalarına sebep olarak, Baas partisinin memlekette iktidarı-

Yobazların yanında komünistler!

Tahranda "Şeriat isteriz!" sesleri yükseliyor. İranın dört bir tarafından "Din elden gidiyor!" feryatları geliyor. Başı sarıldı azgın sürüler peçesiz sokağa çıkan kadınları öldürüyorlar, İrana batının rüzgarını, batının havasını getirmek isteyenleri sokaklarda yakalayıp kulaklarını ve burunlarını kesiyorlar. Geri, İlerinin karşısında, elinde silah savaşmaktadır. Memleketin toprak ağaları, insan istismarcıları, hesapsız kazanan ve hesapsız sarfedenler ile akıl almayacak servetlerin sahibi olanlar mollaların idaresindeki bu yobazların yanındadırlar, arkasındadırlar, onların destekleyicileridir.

Bir de, komünist Tudeh partisi!

Bütün dünyada toprak ağalarının, insan istismarcılarının, hesapsız kazanan ve hesapsız sarfedenlerin, akıl almayacak servetlerin sahibi olanların mevcudiyetini bir proletarya ihtilâlinin meşru sebebi diye ilân eden komünistlerin İrandaki acentası, Geri ile ilerinin savaşında Gerinin yardımcısıdır.

Bunda şaşılacak bir taraf var mıdır ki? Komünizm budur!

İranda komünizm için tehlike, reformlara karar vermiş merkezi hükümetin kuvvetlenmesi, başarı kazanması dır. Şah ve hükümeti, komünizmin renkli reklâmları olan haksızlık ve adaletsizlikleri. bir medeni memleket için utanç duvarı sayılacak ilkel şartları ne nisbette azaltırlarsa Tudeh aynı nisbette zayıflayacaktır. Zayıflayacaktır, zira elindeki silâh, kudretinden kaybedecektir. Başı sarıklı komünist lider. yobazla birlikte peçesiz kadın öldüren komünist ajan bu hesabın neticesidir. Dedektif romanlarında çok sual "Kadını aramak"la halledilir. Her karışıklıkta komünisti aramak, ban suallerin cevabını verecektir.

Zira devlet idaresinde mesele teşhisten ziyade tedavi usulü meselesidir. İranın hastalığını bugün artık Sah da biliyor, Tudeh de.. Bu, nasıl iyileştirilecek? Saraydan gelen ve karşı kuvvetleri ister istemez ayaklandıracak bir reformla mı, yoksa bu kuvvetleri kullanarak Şaha karşı girişilecek, ama zafer kazanıldıktan sonra önce o kuvvetleri ezecek bir komünist ihtilaliyle mi? Şu anda, Ordunun desteğine sahip Şah avantajlı durumda görünmektedir. Ama Ordu Meselesi ne olacaktır ve ilerici olduğundan dolayı değil, başka ve daha süfli sebeplerden dolayı popüler bulunmayan Ordu duruma hâkimiyetini ne kadar zaman devam ettirecektir? Şahın, daha geniş bir açıdan dâvayı ele alarak kendi desteği ile dâvanın desteklerini bir araya getirmesine lüzum bulunduğunu son hâdiseler her şeyden iyi göstermiştir.

Bu destek, kendi çeşnisinde de olsa bir parlemanter rejimden başka sistem içinde organize edilemez.

Şah, gecikmeden bunu anlamalıdır.

nı arttırmak için giriştiği, manevraları öne sürmüşlerdi. Bakanların arkasından memleketteki diğer Nâsırcı gruplar da sokak nümayişleriyle hükümeti tazyik etmeye başlamışlardı. Bu baskılara uzun müddet dayanamayan Salâh Bitar hükümeti istifa etmek zorunda kalmıştı.

Yeni kabineyi kurmakla görevlendirilen Sami Cundinin bir hafta devam eden gayretleri hiç bir netice vermedi. Salâh Bitarin yerine bir Nâsırcının getirilmesini isteyen Kahire çevreleri, Cundi gibi renksiz birisinin başbakan adayı olmasından memnun kalmadılar. Memnuniyetsizliklerini de Kahire Radyosunun yayınları ile açıkça ifade ettiler. Bu durum Cundinin işini iyice güçleştirdi. Yaptığı çeşitli teşebbüslerde başarısızlığa uğrayan Sami Cundi nihayet kabineyi kuramıyacağını, bu görevin kendisinden alınmasını istemek zorunda kaldı.

Bunun üzerine, eski Başbakan Salâh Bitar tekrar yeni kabineyi kurmakla görevlendirildi. Bitar, Cundinin aksine, elini çabuk tuttu ve süratle yeni kabinesini ilân etti. Bu kabine pek çok kimse için tam bir sürpriz teşkil etti. Çünkü Bitarın ilk kabinesinde altı saldalyaya sahip olan ve iktidarda daha büyük bir hisse talep ettiği için ilk hükümetten ayrılan Nâsırcılara bu kabinede hiç, yer verilmemişti. 16 kişilik kabinenin 6 kişisi Baas partisi mensubu, 7'si Baas sempatizanı, 3'ü de yüksek subaydı. Bu subaylardan biri, 8 Mart ihtilâlini yapan ve Bitarı iktidara getiren General Ziyad Hariri idi. Yeni kabinedeki 16 bakanın 7'si ilk hükümette de görev almışlardı. Sami Cundi, ilân edilen kabinede İstihbarat Bakanlığına getirilmişti.

Yeni hükümetin kuruluşundan hemen sonra, kaçmış bulunan, devrilen rejimin dört sorumlusu hakkında tevkif müzekkeresi kesildi. Türkiye Büyükelçiliğinde siyasi mülteci olarak bulunan eski Başbakan Halici el-Azm da, hakkında tevkif kararı alınanlardan birisidir.

Suriyede kabinenin ilân edildiği sıralarda Irakta da yeni bir kabine kuruluyordu. Iraktaki hükümet de tamamen Baasçıların kontrolü altına girmişti. Kurulmak üzere olan Arap Federasyonunun iki üyesinde Baas partisinin iktidarı mutlak olarak file alışı önemli sonuçlar yaratabilecek bir olaydır. Mısırın bu durum karşısında resmi tepkisi henüz belli olmamıştır. Her iki ülkede de Baas partisinin Nasır ile uzlaşmaya hazır olduğu biliniyor. Fakat Nasırın Baas partisine dostluk elini bu kadar kolayca uzatmayacağı da tahmin ediliyor.

TÜLİ'den Haberler

İzmir polisinin vukuat raporuna geçen bir haber -rivayete göre "yanlışlıkla" geçmiştir- geçenlerde bu Ege şehrini karıştırdı. Zira bahis konusu olan kimse İzmir sosyetesinin tanınmış simalarındandır. İzmir Emniyet Müdürlüğü tarafından 7 Hariran 1963 günü yayınlanan 158 numaralı vukuat raporunda şu hâdise yazılıdır:

"Cumhuriyet Bulvarı 180/6 No. da oturan Jale Usla kocası Haşmet Uslu ile Kilim Otelde yatan Lâtife Kar-aüzümün zina yaptıklarını şikâyet ettiğimden suçlular yakalanmış, kanuni işlem yapılmıştır."

Haber, dedikodusu henüz tükenmemiş "Almus Vreskala - Cavidan Dora Hâdisesi'nin hemen üzerine geldiğinden tabii gürültü uyandırdı. Cavidan Dora gibi Lâtife Kapuzumun de artist olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Uslu çiftinin talihsizliği burada bitmedi. Hâdiseden bir kaç gün sonra Haşmet Uslu hakkında başka bir suçtan takibata geçildi: Kanamı bir gazinoda adamakıllı dövmek ve meydan sopası, çekmek!

Şimdi tamirde çok kimse, Haşmet Uslu için "Ya soyadı Uslu olmasaydı!." diye düşünmektedir.

NİŞAN: Tanınmış terzilerden İzzet Ünverin kardeşi iş adamı Suat ünver Avusturyalı Süse Kreiser ile nişanlandı. Ünverlerin yüzüklerini İzzet Ünver taktı. Nişan Deniz Harp Okulu kumandanı Albay Sait Kurçakro evinde yapıldı.

Bir asker kaçağı olmasıyla, bir de eski Avrupa Güzeli Günseli Başarın ikinci eşi bulunması dolayısıyla şöhret yapan, sonra da bunu Yassıadada tazeleyen eski İzmir Belediye Başkanı Faruk Tunca aleyhine, İzmir belediyesi tarafından yeni bir tazminat dâvası açıldı. Dâvanın açılmasına, sabık Belediye ve D.P. Başkanı Faruk Tuncanın, Belediye tarafından yıllığı 10 bin liraya, Gündoğduda kiralanan misafirhanede parasız oturduğu sıralarda telefon, elektrik, su ve havagazı ücretlerini de Belediye kasasından ödettiğinin tesbit edilmesi sebep oldu.

Duruşmasına başlanılan bu yolsuzluk dâvasının ilk celsesine Faruk Tunca gelmedi ama, 1959 Fuarında Birleşik Amerika pavyonunda teşhir edilen Ve Belediye Başkanı olması dolayısı ile Faruk Tuncaya Amerikan Hükümeti tarafından hediye edilen 70 bin lira değerindeki portatif eve haciz konması mahkemece kararlar tırıldı.

Haftanın an enteresan olayı Ankara koleji mütevelli Seçimi oldu. Muh telif hiziplerin günlerdir devam eden çarpışması sonunda, pazar günkü seçim, başkanlığa eski kolej umum müdürü emekli hava kurmay albayı Burhan Gökselin seçilmesi ile sona erdi. Böylece Mümtaz Tarhanın gelmesi için çırpınanlar isteklerine kavuşamadılar. Adaylar arasında Kemal Kurdaş ve Orhan Mersinli de vardı. Belki, her ikisinin de fazla meşgul oluşu, buraya vakit ayırmalarına mani oldu; diye düşünülmüştür; ama, esasen Orhan Mersinlinin Robert Koleji de fazla memnun ettiği söylenemez!

Bu arada, uzun zamandır devam eden Hacettepe . Fakülte maçı da sona erdi ve Dr. Doğramacının takımı kazandı. Doğrusu bu karar herkesi memnun etti. Hacettepemin yeni sistemi tatbik edilince münavebe ila Anadoluya gidecek değerli doktorlarımızdan geniş halk kütleleri istifade edecek ve böylece mahrumiyet bölgesi, küçük şehir problemi de ortadan kalkmış olacak.

Tıp Fakültesindeki Radio Biology kliniğinin servise bağlanıp bağlanmaması meselesi de epeyce mücadeleye sebep oldu. Neticede tabii Dr. Fevzi Renda raundu kazandı ve bu bölüm kendisine bağlandı. Dr. Rendaya ikinci Doğramacı diyenler yamtmıyor, ikisi de tuttuğunu koparan cinsten. Galiba bu biraz da neyi tutacağını iyice bilmekten geliyor.

Cumartesi günü Alman sefaretinin bahçesinde Hacettepe gönüllülerinin, dernek yatarına tertiplediği bir çay ve satış günü vardı. Hava da müsait olduğu için bahçeye kadar yayılan kalabalık piyangolar çekilene kadar devam etti. Servis küçük ve pek sevimli erkek çocuklar tarafından yapılıyordu. Garsonların tepsiler-

le dolaştırıp verdikleri çay da biraz sıcak olabilseydi fena olmazdı. Satışlar çok alâka, toplamıştı, fakat evvelce ayırtılmış olan eşyaları sahipleri alınca ortada kalanları satın almak doğrusu pek cazip değildi.

Çaya gelenler arasında İstiklâl Paksüt, Leylâ Feyzioğlu, Nilüfer Berkem, Türkân Azizoğlu, Aliye Koryürek, Semra Güreli,, Sevim Dursunoğlu, beyaz keten döpiyesi ve orijinal çantası ile eş siyah şapkalı Lüsyen Avunduk ve Ankaranın en uzun saçlı Hanımı Sevim Erkaslan vardı. Bu kadar hanımın arasında erkek pek azdı: Sefarete mensup beyler, Dr. Burhan Say, Mimar Muhittin Güreli ve Dr. İhsan Doğramacı ve esi.

Kent oyuncuları da küçük tiyatroda temsüllerine devam ediyorlar. Bilhassa Mary Mary'nin çok güzel olduğu söyleniyor. İlk temsil Ionesco'nun Sandalyeleri pek çok kalabalıktı. Röntgenci Dr. Erdoğan Işıkman eşi ve baldızı ile, Hariciyeli Gaye Göntekin arkadaşları ile gelmişti. İşin garibi, temsil esnasında etrafımızdakilerden mırıltı halinde, fuayede ise bir çoklarından alenen, çok sıkıldıklarını, ya eser bunaltıcı yahut da çok mübalâğalı sahneye konmuş diye duyduğumuz halde perde kapandıktan sonra aynı kimselerin bilgiç bilgiç başlarını sallayıp alkışlaması idi. Bu gayri ihtiyari eski bir hâtıramızı tedai ettirdi: Senelerce evvel Ankarada at yarışları çok moda olmuş, bilhassa hanımlar için bir kıyafet gösterme meşheri halini almıştı. Her hafta ayrı bir kıyafetle oraya gidilir ve günlerce de o pazar "koşuda kimler vardı" konusu herkesi işgal ederdi. Ama, bu kimselerin kısmı azama at yarışından anlamak şöyle dursun -Allah bilir- bir bakışta beygirle kısrağı bile birbirinden ayıramazlardı.

Bulvarda yeni açılan Milka pasta salonu bilhassa geceleri sinema tiyatro dönüşü biraz bir yerde oturmak isteyenler için çok iyi oldu. Hava müsait olduğu zaman bahçesi, daha ziyade içeri salonu ve üst kat salonu adamakıllı doluyor. Hülya daha ziyade politikacılarla dolu oluyor ve mutat müşterileri yine oraya devam ediyorlar. Yanyana oldukları halde bu iki pastahane birbirinin müşterisini almıyor.

Memleketimizi ziyaret eden Fransız kaymakamları şerefine Salı .günü Fransız sefaretinde bir kokteyl verildi; fakat, gelen misafirler eşlerini birlikte getirmedikleri için buradan çağırılanlar da eşsiz davet edilmişlerdi.

Kızılayın 100. yıldönümü dolayısıyla salı günü saat 19 dan 21 e kadar Bulvar Palas salonlarında bir kokteyl verildi. Çeşitli muhitlerden kimselerin geldiği kokteyl çok kalabalık olmasına rağmen son zamanların en temiz, en güzel, en samimi toplantılarından biri oldu.

Başta Kızılay Genel Başkam Dr. Nusret Karasu olmak üzere Dr. Fikret Pamir ve eşi, Hamdi Orhon ve eşi. Adnan Öztrak, Mecdi Sayman -barmûtad yalnız olarak-, Fikri Âkurgal keza eşini getirmemişti. Sonra Kızılay Umum Müdürü Muzaffer Akın ve eşi, bütün Umum Müdürlük mensupları, misafirlerden Ahmet Yıldız ve eşi, Nusret Fişek ve eşi Perihan Fişek, Hicrî Fişek ve eşi Şadan Fişek, yeşil zarif emprime elbisesi ile Melâhat Ruacan, Dır. Mediha Eldem, Ziraat Bankası Yenişehir şubesi müdürü Berin Tezok, Cevat Dursun oğlu ve Ferit Melen, Dr. Sami Solu ve eşi. Bu arada eski idare heyetinden Hayri Arsoy ve Em. General Şükrü Ansay ve akşamın en enteresan siması 21 Mayıs kahramanı Ali Elverdi ve eşi Nejlâ Elverdi. Çok kimse bu çok mütevazı, gerçekten cesur adamla tanışmak, görüşmek için fırsat arıyordu. Bütün gece bol bol resimler ve filmler çekildi.

Sahi şimdi neredeler ???

Ercüment Çiftçi

Bundan tam 6 yıl önce, 1957 yılının 16 Ocağında gazetelerini alan İstanbullular, yeni bir Boğaza uçan otomobil hâdisesi ile karşılaştılar. Gazeteleri okuyanlar, haberin başlıklarından metnine inince bu olayın diger hiç bir kazaya benzemediğini ve şimdiye kadar hiç bu tip bir hâdise vuku bulmadığı gibi bulmasına da imkân olmadığını farkettiler. Bir sabaha karşı buz gibi boğazın sularına gömülen otomobilde bulunan iki kişiden kız olanı ölüyor, erkek olanı ise kurtuluyordu. Hâdisenin enteresan yönü, otomobildeki iki kişiden erkek olanın kurtulmasıydı. Çünkü otomobili kullanan erkek kazazede, bu olaydan altı yıl önce geçirdiği bir uçak kazasında ölümün eşiğinden dönmüş ve bacaklarından malûl bulunuyordu. Yanında nişanlısı ile Üsküdar araba vapuru İskelesinden denize uçan malûl Havacının adı Ercüment Çiftçi idi. Efkân umumiyeyi günlerce meşgul eden, arkasından ağlatan, aşk ağıtları yazdıran Ercüment Çiftçinin yanında karanlık sularda boğulup Kaybolup giden ise, nişanlısı Işık Berkay idi.

Bu feci kaza dolayısiyle artık herkes tarafından bilinen Ercüment Çiftçinin hayat hikâyesi de, eşine endir rastlanan bir şekildeydi ve çok haşindi.

Genç, yakışıklı, zeki Ercüment Çiftçinin çok az kimseyi bulan talihsizlikler yakasına yapışmıştı. Fakat o harikulade bir irade ve azim gücü ile uğradığı bütün talihsizliklerle mücadele etmesini bilmişti.

Ercüment Çiftçi İzmitte 1928 yılının 13 Haziranında, doğdu. Babadan oğula asker bir aileye mensup olan Ercümentin geçen yıl vefat eden babası da süvari subayı Şükrü Çiftçi idi Ercüment Çiftçi ilk ve orta tahinini İzmit ve İstanbulda yaptı ve İzmit Lisesinin ilk mezunlarından birisi oldu. Ercüment liseyi bitirince ailesinin ve bilhassa babasının arzu--una uyarak asker olmaya karar ver

Ercüment Çiftçi
Hazin bir macera

di ve 1947 - 1948 devresinde Harb Okuluna girdi. Ercüment Çiftçi Harb Okulunda başarılı bir talebe oldu. Derslerinin yanında daha lise öğrencisi iken başladığı boks sporuna da devam etti ve bunda da Türkiye çapında başarılar kazandı. 1948 yılında kendi sıkletinde Ankara ve Türkiye şampiyonu oldu. Ercüment Harb Okulunda akıllı, sportmen ve yakışıklı bir genç olarak temayüz etti.

Ercüment, daha lisenin son sınıfında iken, İzmit Kâğıt Fabrikası salonlarında yaptığı bir boks maçı sırasında cici ve güzel bir genç kızla tanışmıştı. Bu genç kız daha sonra Ercümentin hayatındaki en büyük ıstıraplardan ikincisini teşkil eden kazada boğulan nişanlısı Işık Berkay idi ve Kâğıt Fabrikaları Müdürü Adnan Berkayın kızıydı Ercüment ile Işıkın münasebetleri Harb Okulunda iken de devam etti. İki genç kısa zamanda birbirlerini büyük bir aşkla sevmeye başladılar.

Ercüment 1950 yılında Harb Okulunu bitirdi. Küçükten beri içinde havacılığa karşı muazzam bir arzu duyuyordu. Ailesine havacı olacağını açtığı zaman şiddetli bir muhalefet ile karşılaştı. Babasının, annesinin bütün itirazlarına rağmen genç asteğmen Ercüment Çiftçi Eskişehir Hava Okuluna girdi, İlk zamanlar herşey çok zevkli idi. Kısa zamanda tek başına uçuşlar başladı ve Ercüment iyi bir havacı oldu.

İzmitin yakışıklı sportmen çocuğu Ercüment Çiftçinin talihsizlikler devri 1951 yılında başladı. 1951 yılının 1 Haziran günü güneşli bir havada talim uçuşu yapan Ercümentin uçağı 6500 feet yükseklikte iken ters döndü ve korkunç bir süratle yere düşmeye başladı. Ercümentin o an aklına gelen tek şey uçağı kurtar maktı. Paraşütle kendini atmayı akıl ettiği zaman vakit çok geçmişti. Bir anda talim uçağı yere gömüldü ve korkunç bir çukur açıldı. Bu çukurdan yardım ekipleri en büyük parça olarak Ercümenti çıkardılar. Türk Hava Kuvvetlerinde bu tip kazalarda canlı olarak çıkan tek pilot Ercüment olmuştu. Ercüment yatırıldığı Eskişehir Hava Hastahanesinde ancak on gün sonra kendine gelebildi. İlk önce konulan teşhis omuriliğin kopması i" di. Sonradan yapılan ameliyatta omuriliğin kopmadığı tesbit edildi. Bu hayatta kalması için büyük bir talih eseriydi. Ercüment Eskişehir Hava Hastahanesinde tam yedi ay hiç kımıldamadan yattı. Gözlerini dahi sağa sola çeviremiyordu. Yedi ay sadece hastahanedeki odasında tavanı. seyretti. Ercümentin bu ıstıraplı günlerine iştirak eden birisi daha vardı. O da İzmitte gönlünü bu genç delikanlıya kaptıran Işık Berkaydı.

1951, yılının Aralık ayının 12 nci günü Amerikaya gönderilen Ercüment Çiftçi George Washington Üniversitesi Hastahanesinde tedavi görmeye başladı. Çok ağır bir böbrek ameliyatı ile 21 plâstik ve 6 mesane ameliyatı geçirdi. Ercüment bütün bu

Hayat defterinden YAPRAKLAR

Doğdu — Tülây ve Yılmaz Kurdoğlunun İstanbul Alman Hastahanesinde bir kız gocukları oldu.

Doğdu — Dehiz Kurmay Yarbayı Enver Toprak ile İnci Toprakın İstanbul Zeynep Kamil Hastahanesinde bir kızları oldu.

Doğdu — Erhan ve Güler Ergenerin İstanbul Zeynep Kâmil Hastahanesinde bir oğulları oldu. Bebeğe Murat adını verdiler.

Doğdu — Şeydi Dinçtürk ile Rüksam Dinçtürkün Ankara Yenişehir Sağlık Yurdunda bir kızları oldu.

Nişanlandılar — AKIS mecmuası operatörlerinden Yılmaz Oktay ile Fatma Erevikli nişanlandılar. Oktay 25 yasında, Erevikli ise 22 yaşındadır. Bu her ikisinin de ilk evlilikleri olacaktır.

Nişanlandılar — İstanbul Radyosu Program Müdürü Naci Serez ile radyonun diskotek servisinden Muallâ Sümer nişanlandılar. Naci Serez ikinci defa dünya evine girecektir. İlk esi kısa bir süre önce evlenmiş olan Ankaralı manken Deniz Adanalı idi.

Nişanlandılar — Mersinin genç doktorlarından Dişçi Güven Eren ile Ülkü Kıratlı nişanlandılar.

Nişanlandılar — İnşaat Yüksek Mühendisi Hasan Namlı ile gene İnşaat Yüksek Mühendisi olan Nilüfer Uslugil İstanbulda nişanlandılar.

Nişanlandılar — Yeşilköylü gençlerden Acar Şölen ile Nazan Tanövar nişanlandılar.

Evlendiler — Çiğdeni Celâsun ile İsmet Efe evlendiler.

Öldü — İstanbul Barosu avukatlarından İsmail Sıtkı Oğuzbeyoğlu öldü. Cenazesi Şişli Camiinden kaldırılarak Zincirlikuyu Mezarlığına defnedildi. Oğuzbeyoğlu tasavvuf felsefesi ve islâm mistisizmi alanında ün yapmıştı.

Öldü — Ankaralı gazetecilerden Anadolu Ajansı mütercimi Sururi Bay kal öldü.

Öldü — Eski Beyoğlu Birinci Noteri Salâhaddin Üner öldü. Cenazesi Teşvikiye Camiinden kaldırılarak Feriköy Mezarlığına defnedildi. '

Öldü — Ziraat Bankası eski müşavirlerinden ve Dörtyol çiftçilerinden Ahmet Taylan Yersu uzun bir süreden heri çektiği hastalıktan kurtulamıyarak öldü.

tedaviler sırasında 80 kilodan 45 kiloya düşmüştü. Bir müddet sonra iki paralel demir arasında yürüme antrenmanlarına çıkan Ercümentin yaşamak ve hareket etmeye kargı gösterdiği azim ve irade bütün hastahane personelini kendine hayran bırakmıştı. Yürümek için savaşan Türk gencinin şöhreti hastahane dışına da çıktı ve iki büyük Amerikan gazetesi Ercüment Çiftçi ile yapılmış röportajlar yayınladılar. Bu röportajlar yayınlandıktan Sonra birçok amerikalı Ercüment ile ilgilendi ve hastahaneye mektuplar, hediyeler yağmaya başladı. Bir müddet sonra Ercüment Çiftçi hastahanenin dışında tek başına yaşamak istedi. Doktorlara tek başına yaşıyabileceğini ispat edince nastahane civarında bir ev tutuldu ve Ercüment Çiftçi birbuçuk yıl hastahaneye gidip gelerek tedaviye devam etti,

Ercüment Çiftçi 1953 yılında Türkiyeye döndüğü zaman artık rahatlıkla yürüyebiliyordu. Ercüment mem leketi olan Kocaelinde önce Türkiye Köylü Partisine, sonra da buradan istifa ederek 1954 yılında D.P.'ye girdi. 1957 yılının ilkbaharında ise kendisini yıllarca bekliyen ve her şeye rağmen vazgeçmiyen sevgilisi Işık Berkay ile nişanlandı. Evlilik hazırlıklarını tamamladıkları bir sırada 14 Ocak 1957'de ikinci feci kaza başına geldi. Nişanlısı ile beraber gecenin geç vakitlerinde Üsküdardan Kabataşa geçmek için araba vapuru beklerken denize "uçtu. Bu kazadan kurtulmasını Ercüment Çiftçi hâlâ İzah edememektedir. Suyun yüzüne çıktığında bir kaç kere tekrar dalıp nişanlısını kurtarmak istediyse de ne çare ki olan olmuş, güzel Işık Berkay karanlık sulara gömülmüştü.

Olay büyük yankılar uyandırdı. Bir yandan efkârı umumiye genç kıza ve talihsiz Ercümente üzülürken. Adalet de kazada Ercümentin suçlu olup olmadığını araştırıyordu. Üsküdarda yapılan muhakeme geniş ilgi gördü. Ercüment üçbuçuk ay Bakırköy Akıl Hastananesinde müşahede altında tutuldu. Mahkeme Ercüment Çiftçiyi dikkatsizlik ve tedbirsizlikten mahkûm etti. Üçay da Paşakapisi Cezaevinde yatan Ercüment Çiftçi, tahliye olduktan sonra İzmite döndü. Ercüment İzmitte kendini tamamen halk ve hemşehrileri hizmetine verdi. Fakir Hastalara Yardım Cemiyetini kurdu. Meyva Müstahsilleri Federasyonunu kurmak için İzmitin muhtelif köy ve kasabalarında 16 ayrı cemiyet teşkil etti. Ayrıca M.P. İl Başkanlığını da kabul ederek bu partiyi İzmitte teşkilâtlandırdı.

Ercüment Çiftçi bu arada Hava Kuvvetlerinin yardımiyle 20 bin kilometre jet ve pervanen uçaklarla uçarak büyük bir röportaj serisi hazırladı. Milliyet Gazetesinde "İstikbal Göklerindir" adiyle yayınlanan bu röportajında Ercüment Çiftçi havacılığa karşı olan aşkı ile havacılığın önemini belirtti.

Ercüment Çiftçi hâlen İzmitte annesi ile birlikte sakin bir hayat yaşamakta ve devamlı olarak sosyal faaliyetlerle meşgul olmaktadır. Siyasi faaliyetleri bir hayli zamanını almakta, bunun dışındaki meşguliyetini meyva müstahsilleri cemiyetleri ile diğer cemiyetler teşkil etmektedir.

Dernekler

Mecliste çay

Geçen hafta bir Cuma günü, Büyük Millet Meclisi gene önemli bir gün yaşadı. İtina ile giyinmiş ankaralı hanımlar saat 15'te çiçekli, pırıl pırıl yollardan haşmetli binaya doğru yürümeye başlamışlardı. Fakat bu defa dinleyici localarına değil, merasim salonuna yöneldiler. Sanki hanımlar iktidarı ele almışlardı. Merasim salonunda tek erkek yoktu. Gelenler kapıda kendilerini karşılıyan nazik hemcinslerini selâmladıktan sonra merakla etraflarına bakınmaya başladılar. Fakat yerdeki, basmaya kıyamadıkları, fevkalâde halılara mı, tavandaki şahane avizelere mi yoksa kenardaki yeşil damarlı mermer sıralara mı bakacaklarını şaşırmışlardı. Nihayet yerleştiler ve hepsini teker teker tetkike başladılar.

O gün Büyük Millet Meclisi merasim salonunda bir kadın derneğinin, Ankarada 745 üyesi bulunan Türk - Amerikan Kadınları Kültür Derneğinin kapanış çayı vardı. Günün özelligi, Büyük Millet Meclisi için yıllarca evvel ısmarlanmış olan halıların o gün merasim salonunda teşhir edilişi idi. Bu halılar aynı zamanda türk halılarının desen bakımından zengin bir koleksiyonunu meydana getirmişti,- Sümerbankın Hereke fabrikasında imal edilmiş olan desenli halılar Hereke tipi, Sivas tipi, Kula tipi halılardı. Halıcılık tarihinde şöhreti olan klasikleşmiş bu desenler, muhtelif müzelerdeki orojinallerinden faydalanarak yapılmış ve Büyük Millet Meclisi böylece, ölmez türk sanatının bir kolunu daha ihya etmişti. Koleksiyonda, dünyaca tanınan 50 kadar seçkin türk halı deseni toplanmış bulunuyordu. Bazı desenlerin kökü XIII. yüzyıla kadar uzanıyordu.

Kapanış çayında yeni kongre ile İş basma gelen yeni yönetim kurulu, üyelere takdim edildi ve geçen yılın başarılı, çalışkan başkam Şadan Fişek eski yönetim kurulu üyeleri ile muhtelif kol başkanlarına birer şükran belgesi dağıttı, kendilerine teşekkür etti. Artık herkesin gözü çalışkan üyelerde idi. Büyük merasim salonu alkıştan çınlıyordu.

Doğrusu aranırsa, Türk - Amerikan Kadınları Kültür Demeği bir yıllık faaliyeti ile bu alkışlan hak etmiş bulunuyordu. Dernek sanat, arkeoloji, ev tanzimi, müzik, yemek, gezi, beden eğitim» briçi moda, köy kadınına yardım, gönüllü yardımcılar, tiyatro, örgü ve dikiş, lisan grupları olarak 15 grup halinde çalışmış ve her kol kendi sahasında büyük bir başarı kazanarak derneğin kültürel amacına hizmet etmiş, ayrıca elde edilen kârla gene kültür amacına yardım eden burs ve okuma odaları programı yürütülmüştür. Dernek 33 öğrenciye burs temin etmekte ve bu öğrencilerin bütün masraflarım üzerine almaktadır. Ayrıca Ankaranın fakir semtlerinde 21 okuma odası açılmıştır. Okul dışı saatlerde, dernek tarafından ısıtılan odalarda, dernek tarafından temin edilen öğretmenler nezaretinde çocuklar meşgul edilmektedir. Gönüllü Yardımcılar Numune hastahanesinin çocuk kliniğinde çalışmaktadırlar. Ayrıca Keçiören Çocuk Yuvasında Demeğin !ki yatağı vardır. Köy kadınına yardım kolu, bu yıl muntazam ziyaretlerle Yavrucak ve Çerkezhöyük köyünü ele almış, bu köylerdeki kadın ve çocuklara kültürel yardımlarda bulunmuş, kitaplıklar tesis etmiş, kurslar açmıştır. Köy kadınının emeği değerlendirilmiş ye bir sergi tanzim edilerek emek mahsulü eserler satılmışı köy kadınına iş sahası açılmıştır. Diğer kollarda ucuz giyim, iyi beslenme gibi bilgileri ele alan ev ekonomisi dersleri uygulanmış, türk ve ameri-

Bir yılın bilançosu

Bütün anne ve babalara geçmiş olsun: Bir okul yılı daha sona erdi. Şu günlerde hepimiz çocuklarımızla beraber ve belki de, onlardan çok daha endikeli ve heyecanlı olarak karneleri bekledik. Eksik olmasın, kurul kararları sayesinde bir kısmımızın yüzü güldü. Bir kısmımıza ise bu da nasip olmadı ama, hiç olmazsa bekleme faslı bitti.

Notlar bir yana, bu geçen ders yılı içinde, çocuklarımızın neler öğrendiklerini, hayata hazırlanmak üzere bilgi ve tecrübe kaynaklarına neler kattıklarını düşünmemiz gerekir. Bu bilançonun tatmin edici olacağını ben his zannetmiyorum. Çocuklarımızın bu yıl, bir takım formüller, isimler, rakamlar, kelimeler öğrendikleri muhakkaktır. Yoksa notlarını kurtaramazlardı. Ama bu ezber yığını ötesinde, yarın hayatlarına uygulayabilecekleri pratik bilgiler edindiklerini, daha iyi muhakeme etmesini, öğrendiklerini birbirine eklemesini, tarihi ve sosyal olaylardan netice çıkarmasını kavradıklarını, daha olgun, daha sorumlu olduklarını söylemek mümkün değildir. Fakat bundan sorumlu olan ne çocuklarımızdır, ne de öğretmenler. Öğretim ve eğitim sisteminde esaslı bir reforma, gitmeden, bugüne kadar alışılagelmiş usulleri, bir hamle ile yıkmadan daha verimli ders yılları beklememize imkân yoktur. Ders programlan, kitaplar, zihniyet yeni baştan ele alınmalı ve çağımızın ihtiyaçlarına daha fazla cevap verecek şeklide ayarlanmalı, okula giden çocuğa not alma kaygusu yerine öğrenme zevki, sorumluluk duyusu aşılanmalı, pratik ve faydalı bir çalışma metodu öğretilmelidir. Çocuk ezberci değil araştırıcı ve yaratıcı olmalı, yapabildiği kadarı için daima teşvik görüp daha iyi yapmaya irilmelidir. Bütün bunların iyi niyetle değil, iyi biöğretim ve eğitim sistemi ile halledilebileceği ise açıktır.

Çağımızın uygarlık seviyesine yetişme çabası içindeyiz. Hayat şartları, İş sahaları, herşey, dünyada baş döndürücü bir hızla değişiyor. Bu değişiklikleri yakalamak için değil, kavramak için bile bugün başka türlü, daha pratik daha az şekilci, daha dinamik daha az kitapçı obuamız gerekir.

Bilindiği gibi, bugün İktisaden geri kalmış , memleketler için "gelişmekte olan memleketler" deyimi kullanılmaktadır. Gelişmekte olan memleketler gerçekten, dünyanın her yerinde, büyük bir çaba içindedirler. Fakat bu memleketlerde yapılan incelemeler bu memleketlerin tabii kaynaklarından, insan gücünden yeteri kadar faydalanamadıklarını ve daha çok bu yüzden geri kaldıklarını göstermiştir. Bu hal böyle iken, bu memleketlere yapılan mal! yardımlar da beklenen sonucu verememektedir. Çünkü parayı da, plân ve programı da kullanacak olan insandır. İnsan yetişmeli ki gelişme mümkün olsun. Demek ki gelişme halindeki bir memlekette öğretim ve eğitime yapılacak olan yatırım en az diğer yatıranlar kadar önemlidir. Ama öğretime ve eğitime verilen önemi de yalnızca rakamlarla, yalnızca okul ve öğretmen adedi ile ölçmeye imkân yoktur. Bu alandaki yöneticilerin yeni zihniyette, dinamik ve hamleci olmaları şarttır. Bunun içindir ki bugün nenimizin gözleri merakla Milli Eğitim Bakanlığına, oradaki değişikliğe çevrilmiş bulunmaktadır,

kan kültürü karşılıklı olarak tanılmıştır.

Türk - Amerikan Kadınları Kütür Derneği her yıl kongre ile yönetim kurulunu tazelemektedir. Aynı kimse, iki yıl üstüste başkanlık yapamamaktadır.

Moda

Spor biçim ve fantezi kumaş

Bu yıl Pariste bir butik açan İtalyan terzisi Emdlio Pucci fransızları da etkisi altında tutmaya başlamıştır, Emilio Pucci kadınlar için ilk şömizye elbiseleri, puloverlerle şok pantalonları yapan adamdır. Yalnız erkek gömleğinden ilham alan şömizyeleri için o hep pırıl pırıl, renkli ve kaygan ipek kumaşlar seçmiş, puloverlerini ipekli jerselerden ve şık fantezi pantalonlarmı da gene ipek kumaşlardan yapmış ve böylece kadının spor kıyafetlerini kadınlaştırmış, bu

nun yanında onun en süslü bir yeredı

de sade bir spor biçimi seçmesini mümkün kılmıştır.

Bugün fantezi kumaş ve spor biçim, özellikle şık genç kızlar tarafından çok tutunmuştur.

Pucci yaz akşamları için de kadınlara dar ve üzün etekler tavsiye etmekte, bunları ipekli bir puloverle giyecek olan kadının en son modaya uyacağını, sade ve cazip olacağını söylemektedir. Pucci'nin kolay dikilen biçimleri, cazip kumaşlarla herkesin uygulayabileceği bir modayı meydana çıkarmıştır,

Hastahaneler

Hacettepenin mutlu günü

Gecen hafta sonunda Hacettepe Çocuk Hastahanesi Gönüllülerinin Alman Büyük Elçiliğinde hazarladıkları satışlı garden parti, o sabah gazetelerde çıkan bir haberle, birdenbire, bambaşka bir önem kazandı, Hacettepenin Tıp Fakültesi olma isteği Üniversite Senatosunca müspet karşılanmış ve Ankara Tıp Fakültesinin direnmesine rağmen Ankarada ikinci bir tıp fakültesinin açılması karar altına atamıştı. Gönüllüler mutlu idiler. Garden Partiye katılmış olan Prof. İhsan Doğramacı mutlu idi, Hacettepeyi çok iyi tanıyan ve seven ankaralı misafirler sevinçli sürünüyorlardı. Bu sevinçle, pek çok kimse hasta çocuklar yararına piyango çekti ve çalışkan üyelerin kişi boyunca hazırladıkları şık ve güzel el işlerini, çocuk elbiseleri ile yazlık plaj kıyafetlerini satın a l m a k t a a d e - ta yarışa çıktı. Kış boyunca makine ve biçki masası basında ter döken üyeler bu defa piyango ve satış masaları başlarında çalıştılar ve yağmur korkusu yüzünden satış masaları içeride kurulduğu için garden partiye. ancak kapı aralığından göz atabildi ler. F a k a t talih Hacettepeye g ü l ü - yordu. Bir haftadır öğleden sonra yal ğan yağmur,' bu defa sabaha çeviri misti. Misafirler öğleden sonra. E l ç i - lik binasının yemyeşil bahçesinde, aj labildiklerine dolaştılar. Hacettepe gönüllülerinin faal bir üyesi olan Alman Büyük Elçisinin eşi de vazife başında idi ve piyango bileti çekem lerle bizzat meşgul oluyor, çocukları ise misafirlere ikramlarda bulunur yorlardı.

Gönüllüler iyi bir gelir sağladılar, ama Hacettepe boyuna büyüyor du. İhtiyaçlar da büyüyordu tabii Gönüllüler" bir yandan koşuşuyor, bir yandan da yeni üye kaydetmeye, ye ni gelir yollan bulmaya çalışıyorlar

TİYATRO

Ankara

Yıldırım Önal yuvaya döndü

Memnuniyetle haber aldığımıza göre, değerli sanatçı Yıldırım Cinai Devlet Tiyatrosuna dönmüş ve 1 Haziranda yeni sözleşmesini imzalamıştır.

Hatırlarda olduğu üzere, Yıldırım Önaf, Ustinov'un "Foto Finiş" piyesinin başrolünü oynarken, bir akşam ansızın sahneye çıkmamış, ertesi gün de sözleşmesi feshedilmiş, oyuna, yeni bir sanatçı (Tekin Akmansoy) hazırlanıncıya kadar İstanbul Şehir Tiyatrosundan misafir sanatçı olarak davet edilen Müfit Kiper'le devam etmek icabetmişti.

Yıldırım Önalın bu olaya elinde olmayan sebeplerle, moral bir depresyon neticesi meydan verdiği sonradan anlaşılmış, bu durum sıhhi heyet raporlarıyla da sabit olmuştu. Bununla beraber perdenin kapanması gibi Tiyatroda hiçbir sebeple mazur görülemiyecek- bir duruma meydan verdiği için, Yönetim Kurulu, Yıldırım Önalın sözleşmesini mevsim sona ermeden yenilememiş ve ancak bütün sanatçıların sözleşmeleri yenilenirken onun da sözleşmesini yenilemek yoluna gitmiştir. Bu suretle, iki ay sahneden ve arkadaşlarından uzak kalmanın, Yıldırım Önalın- kulağına "küpe" olacağı ümidedilmektedir.

Salih Canar

Sanat yolunda

Saim Alpago da dönüyor mu?

"Öp beni Kate"in son . temsilinde Saim Alpagoyu Büyük Tiyatroda görenler, bir prömiyere sıkmaması yüzünden sözleşmesi feshedilmiş olan, bu eski Devlet Tiyatrosu sanatçısının da yuvaya dönmek üzere olup olmadığını kendi kendilerine sormuşlardır.

İyi haber alan çevrelerin kanaatine göre Saim Alpago, Yıldırım Önalın tiyatroya dönüşünden sonra, zemini yoklamak üzere Ankaraya gelmiş ve Genel Müdür Cüneyt Gökçerle bir temas fırsatının çıkabileceğini tahmin etmiştir. Bu fırsat, bu sefer, çıkmamıştır, ama ileride sıkmaması için de bir sebep yoktur. İlgili çevreler Alpagonun Devlet Tiyatrosundan başka şartlar altında ayrılmış olduğunu hatırlatmakta ve o saman ileriye sürdüğü fikir ve kanaatlerde yanılmış olduğunu samimiyetle itiraf ederse, eski sahne arkadaşlarının arasına dönmemesi için hir sebep kalmayacağını ihsas etmektedirler.

"Öp Beni Kate" İstanbulda

Devlet Tiyatrosu, bu hafta sonlarında İstanbula giderek son çıkardığı Cole Porter'in "Öp Beni Kate" müzikalini bir hafta süreyle İstanbullulara da oynıyacaktır.

İstanbulda, Şan Sinemasında, verilecek "Öp Beni-Kate" temsilleri 17 Haziran Pazartesi akşamı başlıyacak, 23 Haziran Pazar akşamı da sona erecektir.

Devlet Tiyatrosu Opera ve Bale bölümlerinin de katılacağı "Öp Beni Kate" müzikalinin İstanbul temsilleri tam kadro ile verilecektir. Sanatçı, teknisyen ve idareciler, gerekli orovaların ve hazırlıkların yerinde yapılabilmesi için, 14 Haziran Cuma sabahı motorlu trenle, İstanbula hareket etmiş olacaklardır.

Anadolu turnesi

Devlet Tiyatrosu birkaç yıldanberi güzel bir adet haline getirdiği Anadolu turnesini bu yaz mevsiminde de yapmıya karar vermiştir.

16 Haziranda Ankaradan otobüslerle hareket edecek 31 kişilik bir sanatçı, teknisyen ve idareci grubu, 18 Haziranda Gaziantepte ilk temsilini verecek, sonra sırasıyla. Urfa, Diyarbakır, Erzurum ve Kars şehirlerine uğrayacak, oradan Karadeniz kıyısına inerek Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Amasya, Sinop, Kastamonu ve Zonguldakta temsiller verecek, İzmite uğradıktan sonra Trakyaya geçerek Edirne, Kırklareli, Çorlu, Tekirdağ ve Çanakkalede vereceği temsillerle turnesini tamamlamış olacaktır.

Yıldırım Önal

Yuvaya dönüş

Devlet Tiyatrosu sanatçıları güneydoğu, doğu Anadolu, Karadeniz ve Trakya bölgelerini kucaklıyacak bu hayli uzun turnede 5000 kilometreden fazla yol aşacaklar ve 19 şehirde temsil vereceklerdir. Bu temsiller her şehirde birer defa verilecek, yalnız Diyarbakır, Kars, Trabzon, Ordu, Samsun, Zonguldak ve Tekirdağdaki temsiller birkaç defa tekrarlanacaktır.

Bu turne için seçilen tek eser, Cevat Fehmi Başkutun son oyunu olan "Göç" komedisidir. Devlet Tiyatrosu sanatçıları, eseri sahneya koymuş ve -başrolünü büyük başarı ile oynamış olan Salih Canarın başkanlığında seyahat edeceklerdir. Turneye kadın sanatçı olarak Semiha Berksoy, Jale Ayata, Sevinç Aktansel, Gülseren Ündeğer: erkek ."analçı olarak da Coşkun Orhon, Ahmet Demirel, Vedii Cezayirli, Oğuz Bora, Ali Algın, Zafer Ergin, Ali Cengiz Çelenk, Merter Fosforoğlu, Aktan Günalp, Fikret Tartan ve Lûtfi Ilkcı katılmaktadırlar. Ayrıca iki ışıkçı, bir aksesuvar, iki terzi, üç dekorcu, bir marangoz, bir muhasebeci, bir mutemet, iki gişe memuru ve hir idareci kafileye refaket edecektir.

Devlet Tiyatrosunun bu Doğu Anadolu, Karadeniz ve Trakya turnesi 16 Haziranدan 5 Ağustosa kadar, tun elli bir gün sürecektir.

Oyun: "Hükümetin İşine!..", (Gülünçlü oyun, 3 perde).

Yazan: Beliğ Selönü

Tiyatro: Karaca topluluğu (Üçüncü Tiyatro, Ankara).

Sahneye koyan: Zeki Alpan.

Konu: Karaca topluluğunun, son zamanlarda oynadığı bütün oyunlar gibi. iskeleti eski repertuvarın kimbilir hangi, komedi veya vodvilinden alınmış, seyirci çekmek için seçilmiş adının konusuyla -çoğu sahnelerinin ve konuşmalarının da vak'a ile- hiç ilgisi olmıyan bir oyun... Zehir dilli, eli maşalı bir kaynana ile melek huylu kızı, şamar oğlanı gibi kullandığı futbolcu (kaleci) damadı, ona tutkunbir Rum yosması, Rum yosmayı gözüne kestirmiş, doğu Anadolu şivesiyle konuşan ve her telden çalan, ne olduğu belirsiz, malum eski ocak, bucak başkanı azmanı, şarlatan mı şarlatanı dilini düzeltmeden dünyayı düzeltmeğe hevesli, inlerde yaşadığım söylediği hemşehrilerini kasıp kavurmuş, eşkiya " vurguncu karması, akça pakça her kadına ağzının suyu akan bit tip, bir de dediğidedik, çaldığı düdük, spor klübü Başkanı, otel, gazete v.s. birçok müesseselerin sahibi olan yaşlı bir zat arasında geçen - günlük olaylardan yana telmihli, kinayeli konuşmalar... Sağdan soldan, localardan eski günlere hasret çekenlerin gevrek kahkahaları oyunun kimlere seslendiğini açıklıyor... Ve sonra (hele "tekne" kiprokosunda) kulaklara kadar kızarmadan dinlenmesi kolay olmıyan belden aşağısıyla ilgili espriler...

Oynıyanlar: Rıza. Kutsal (Cemal Hızlı), Sedat Demir (Süleyman), Birsen Menekşeli (Nazlı), Süheyl Gürkan (Çetin Uçar), Mürvet Sim Caymaz (Sevda Pektaze), Asuman Arsan (Suzan Papadopulos), Muammer Karaca (Mahmut Sözaramızda), Temuçin Caymaz (Hızır Tamisabet), Ayşe Gül (Sekreter), (4 kadın, 7 erkek rolü).

Beğendiğim: Karacanın "seyircisi"nin nabzına şerbet vermekte ve herşeye rağmen "onun" politik temayüllerini istismar etmekteki ustalığı... Faydalandığı hudutsuz hoşgörü ve söz hürriyeti....

Beğenmediğim: Muammer Karana çapında sevilen bir halk sanatçısının, olgunluk çağında, sanatını bu çeşitten değersiz ve spekülatif oyunlarda harcaması, tüketmesi. Misafir olarak da olsa, bir Devlet Tiyatrosu sahnesinde oynadığını düşünerek, daha derlitoplu, daha özlü, esprit'leri bakımından daha da seviyeli bir oyun seçmemiş olması.

Naciye FEVZİ

Karaca Tiyatroda "Hükümetin İşine"

Bülbülün çektiği...

"Tiyatro 1968"

Oynadıkları oyunları Kent Yayınları adı altında ve çok zevkli bir tertip içinde seyircilerine sunan, böylelikle oyunlarının seyredildikten sonra okunmasına ve bilhassa oyunlarını görmek imkanından yoksun, İstanbuldan uzaklarda yaşayan tiyatroseverlerin de faydasına sunan Kent Oyuncuları topluluğu, tiyatro yayını alanında büyük bir boşluğu doldurmaktadır.

Bu yayınlar arasında şimdiye kadar Necati Cumalının "Nalınlar"ı, Marcel Acnard'ın "Aptal Kız"ı Ionesco'nun "Sandalyeler - Ders"i, Çekhov'un da "Martı"sı çıkmıştı. Basılmakta olanlar arasında gene Necati Cumalının yeni oyunu "Derya Gülü" ile Metin Andın hazırladığı "Ataç Tiyatroda" ve 1961-62 tiyatro yıllığı ilân edilmektedir.

Bu sonuncu yıllık, "Tiyatro 1963" adı altında, Yurdaer Altınbaşın bir maskını taşıyan nefis bir kapak içinde, kuşe kâğıdına basılmış olarak, birkaç gün önce satışa çıkarılmıştır.

İstanbul sahnelerinin 1961-62 faaliyetini içine alan ve küçük bir albüm seklinde ve formasında basılmış olan bu yıllıkta ödenekli, ödeneksiz bütün İstanbul Tiyatrolarının sanat ve idare kadroları, sanat yönetimlerinin özellikleri belirtilmekte, oynadıkları bütün oyunların rol dağıtım cetvelleri, her temsile alt birçok resimler, salonlarının koltuk sayıları, bilet fiyatları verilmekte, son kısmında da İstanbul sahnelerinde fiilen çalışan tam 177 sanatçının resimleri ve çoğunun hal tercümeleri yer almaktadır. Ayrıca geçen mevsim İlhan İskender armağanını kazanmış olan Behzat Butakla Yıldız Kenterin ve aynı mevsim kaybettiğimiz iki değerli sahne sanatçısının, Basit Rıza Somako ile Yaşar özsoyun resimlerine özel sayfalar ayrılmıştır.

İnsan bu güzel eseri gördükten sonra I.T.I. Türkiye Millî Merkezinin yıllardan sonra geçenlerde "The ater in Turkey" adı altında çıkardığı ve kapağına İstanbul Şehir Operasına misafir sanatçı olarak getirtilen onuncu sınıftan iki İtalyan şarkıcısının Türk Tiyatrosunu temsil etmek (!) Üzere kondurulduğu broşür" yerine Batı sanat çevrelerine bu yıllığın gönderilmesini tercih edesi geliyor.

"Tiyatro 1963" yıllığını, tek başına hazırlamış ve gerçekleştirmiş olan Kâmran Yüceye candan Bravo!

Sinemanın Ustaları

Robert Wiene

Birinci Dünya Savaşı, sinema tekelciliği bakımından Avrupayı ilçe böldü: Batıda Fransa, İngiltere ve Lâtin ülkeleri vardı ve Amerikan sinemasını avucunun içine almıştı. Doğuda Rusya, orta Avrupada da üstünlüğünü kurmuş bir Almanya bulunuyordu. Almanya, Wall Street'in sinema alanına el attığını, bu verimli endüstriye bütün gücüyle desteklik ettiğini ve arada varılan sonucu da görmüştü. UFA-Universum Film Allgemeine Gesellschaft- da bu amaçla kuruldu: Kurucular arasında bankacılar, kimyacılar, elektrikçiler ve silâh fabrikatörleri yer aldılar.

Almanyada güçlü bir sinema endüstrisinin kurulması için ortam uygun ve hazırdı: Avrupanın öbür ülkelerinde olduğu gibi savaşın ilk yıllarından sonra halkın sinemaya karşı ilgisi gitgide artmıştı. İşletmecilik, geç kalmanın sararlarını büyük bir hızla kapatıyordu. Kimya endüstrisi, sinemaya yakınlık duyuyor, gelişen optik ve elektrik araçları endüstrisi de sinema ve stüdyoların donatımını mümkün kılıyordu. Yaln:z sanatçı kadroları yetersizdi. Giderek yapım işleri yepyeni bir hız kazandı, Berim bütün orta Avrupanın oyuncu ve teknikerlerini kendine çeker oldu. Danimarkadan sonra, Viyana, Prag, Varşova ve Budapeşte'li sanatçı ve teknikerler Berim yolunu tuttular. Gelenler arasında Çek asıllı doktor Robert wiene de vardı.

1881 yılında Saxs'da (Almanya) doğan wiene, ilk filmi " Fromont jeune et Risler aine- Genç Fromont ile yaşlı Risler"de (1916) rejisörlüğe başladığında otuzbeş yaşındaydı ve ünlü Fransız yazan Alphonse Daudet'nin bir romanından aktarılan bu ilk filminde geleceğin büyük oyuncusu Emil Jannings de ilk olarak oyunculuk ediyordu.

Wiene, ikinci filmini çevirebilmek için iki yıl beklemek sorunda kaldı ve ancak 1918 de "Millionare-Milyoner Kadın"ı yönetti. Bu, birinci film gibi sudan, önemsiz ve üzerinde söz edilir soyundan sayılmadı. Wiene, Berlin'deki irili ufaklı bir çok rejisörler arasında henüz bir varlık gösterecek nitelikte değildi. Yalnız iki filmi de iyi "is" yaptılar. Sıranın kendisine gelmesi için Wiene, yine iki yıl oturup bekledi.. Fritz Lang'ın kabul etmediği bir filmi işsizlik korkusuyla karşı durmaksızın aldı. Çevrilecek filmin adı "Das Kabinett des Dr. Caligari-Doktor Caligari'nin Muayenehanesi" adını taşıyordu ve çek Hana Jano-Wita ile Avusturyalı Carl Mayer yazmışlardı. İki genç senaryocu bir araya gelmişler, sinir hastaneleri, cinsel cinayetler, panayır gösterileri gibi anılarını "Doktor Caligari"nin senaryosuna dökmüşlerdi. Yola çıktıkları düşünce, savaş kokusu ve doktor Caligari'nin temsil ettiği güce karşı isyandı.

Sinemada yeni anlayış

Senaryo ve filmi ekspresyonist bir anlayışla çevirme fikri yapımcı Erich Pommer"i son derece ilgilendirdi. Pommer'in kendisine bağlı rejisörler arasında en çok Fritz Lang'ı gözü tutuyordu ama Lang, çevirmek istemedi: çaresiz kalan Pommerde işi Wiene'e verdi. Burada şu noktayı belirtmek yerinde olur: Sinema tarihcilerinin büyük çoğunluğu, "Doktor Caligari'nin Muayenehanesi"nin, film olarak başarısında rejisör Wiene'den çok, dekorları yapan "Der Sturm" grubuna bağlı Herman Warm, Walter Röhring ve Walter Reinmann adlı üç ekspresyonist ressama hak tanımaktadırlar.

(AKİS - 311)

1910'da empresyonizm ve natüralizmin tepkisi olarak Münihte ortaya çıkan ekspresyonizm adını alan öncü hareketin o güne kadar bütün sanat dallarında -müzik, edebiyat, resim ve mimarlık gibi- etkisi açık ve belirliydi. Savaş yenilgisini izleyen çalkantılı günlerde, ekspresyoniam Berlin sokaklarını, ilânları, tiyatroları, kahvelerin dekorlarımı mağaza vitrinlerini adeta egemenliği altına almıştı. Yine o günlerde ressam Herman Warm "filmler canlı resim halini almalıdır" diyordu. "Doktor Caligari'nin Muayenehanesi"ndeki anlayışın anahtarı, bu cümlededir. Filmde her şey, perspektivi, ışıklandırmayı, şekilleri ve mimariyi parçalara ayıran bir dünya görüşüne sıkı sıkıya bağlıdır. Bu şekilleri biçim değiştirmiş dünyada insan kendisine yabancı duyar. Boyalı tuvallerin fantezisiyle uyuşumlu kılmak için oyunculara korkunç elbiseler giydirilmiş, aşın makyaj yapılmış ve çoğunlukla aranmış uyumsuz pozlarda hareketsiz bırakılmışlardır. Bu yoldan gidilerek güçlü etkiler uyandıran fotoğraflar sağlanmıştı: Sivri üçgenlerden yapılmış bir pencerenin ortasına hapsedilmiş esir; uzun oluklarla çevrili damın tepesinde duraksınma geçiren hırsız; kara ve belli belirsiz bir koca duvarın deforine perspektivinde görünen beyaz bir lekenin ortasında hareketsiz duran karalar giyinmiş, zayıf uykuda gezer gibi. Bu sonuçlar, çokluk filmden alman fotoğraflarda gayet belirgindir. Ama sinemadaki hareket, ressamların yaratmak istedikleri bütünlüğü bozma tehlikesini de ortaya koyduğundan, oyuncular, sahnenin hâkim hatlarının dışındayken hareketlerini çabuklaştırmak ve duruşları da tablonun hatları ile uyuşmalı bir duruma girdiklerinde

hareketsiz kalma yoluna gitmişlerdi. Oyuncuların stilize edilmiş davranışları, öncü sahne araştırmalarının geliştirdiği pandomimaya yaklaştırıyordu. Tuval üzerine çizilmiş ışıkları, canlı tabloları, kesik akışı ile "Doktor Caligari", Melies filmleri gibi fotoğrafla tesbit edilmiş bir tiyatro' oyunu görünümüne bürünmüş ve filmde dekupaj, fotoğraf direktörü Hameister'in kendisinden birşey katmaksızın çektiği tablolar dizisinden öteye geçmemişti. Filmin, Melies'nin ilkel filmlerine olan tek üstünlüğü oyuncuları Conrad Veidt, Werner Krauss, Lil Dagover, Friedrich Feher ve Twardowski gibi oyuncuları bir araya getiren kadrosuydu.

Wiene'in ünlü filini

"Doktor Caligari'nin Muayenehanesi", aklını kaybetmiş bir delikanlının anlattığı hikâye ile başlıyordu. Caligari adında garip bir doktor, küçük bir Alman kasabasına gelmişti. Doktorun yanında da Cesare adında bir medyum vardı. Doktorun gelişinden bir şiire sonra kasabada cinayet işlenmeye başlıyordu. Polisin sıkı araştırmaları bir sonuç vermiyor, katil, ya da katiller ele geçirilemiyordu. Kasaba delikarılılarından biri, en yakın arkadaşını bu cinayetlerin birinde kaybedince doktor Caligari ile medyumu Cesare'dan kuşkulanıyor, ilgililere açıklıyor ama bir sonuç elde edemiyordu. Doktor bütün kurnazlığıyla her suçlandırmanın altından kolaylıkla kalkmasını beceriyordu. Delikanlı bütün bunlara karşılık yine de yılmıyordu; Didiniyor, çekişiyor ve sonunda doktor Caligari'nin medyumunu uyutarak bu cinayetleri işlettiğini açıklıyordu.

Film, suçlunun ortaya çıkarılmasıyla son bulmuyordu. Film aklını kaybetmiş bir delikanlının anlattığı hikaye ile başlamıştı, yine sürdürülüyordu. Bu defa seyirci doktor Catigari'yi delikanlının yatırıldığı hastanenin başhekimi olarak görüyordu. Hikayeyi anlatan deli de filmin kahramanı delikanlıdır.

Bu aşırı konuyu halka daha kolaylıkla kabullendirmek için Wiene, Lang'ın yapımcı Pommer'e verdiği bir fikri benimsemiş ve senaryoda da ona göre değiştirmeler yapmıştı. Filme eklenen bir prolog ve bir epilogla bu düş dünyasının bir deli görülmekte olduğu ve sonunda da delinin Caligari tarafından bir hücreye kapatıldığı açıklanıyordu Böylece sinemaya giren öncü davranış, bir parça yumuşatılmış ve dolayısıyla da seyirciye "yutturulmuş" oluyordu. Bu tür bir dolanlı yola sapılmamış olsa. filmi ve filmde siyah kocaman gölgeleri, bütünüyle beyaza boyalı sokakları, duvarlar- gökyüzünü, delikanlının karakola gittiğinde komiseri iki metre boyunda bir sandalyaya oturmuş, kendisinden dört beş katı büyük bir deftere yazı yazarken buluşunu seyirciye kabullendirmek hiç de kolay değildi. Bu şekilde hikâyenin anlamı değişiyor, başlangıçta cinayete varan bir çılgınlığa benzetilen otorite -Caligari'nin Cesare üzerindeki baskısı- aklın koruyucusu oluyordu.

...Ve tepkiler

Film Berlin'de gösterildiğinde Sosyal Demokratların organı "sinir doktorlarının övgüye değer ve karşılık beklemeyen çabalarına" yapılan bu armağan dolayısıyla memnunluğunu belirtti. Konformizme verilen "taviz", filmin başarıya ulaşmalını kolaylaştırdı ve ünü dünyaya yayıldı.

"Doktor Caligari'nin Muayemehanesi"nden sonra, Wiene'in yeni filmi sabırsızlıkla bekleniyordu. Fakat yine Carl Mayer'in senaryosuna ve Cesare Klein'm dekorlarına karşılık, ekspresyonist anlayışla çevrilen "Genuine" (1920) fiyasko oldu; sonraki filmleri. Dostoyevski uygulaması "Raskolnikow-Suç ve Ceza" -yarım başarılı-, "I.N.R.I." (1923) -İsanın hayatını hikâye ediyordu- ve "Orlac's Hande-Orlac'ın Elleri" (1925) Wiene'in kolay ticari başarılara giden dönüş filmleriydi; Onları izleyen "Zapfensreich-Dövme" (1925), "Rösen Kavalter-Kızıl Atlı" (1926), "Des Anden" (1930), "Kaiserwalzer-İmparator Valsi" (1931), "Typhon-Tayfun" (1934) ve "Ultimatum" (1933). Wiene'i "Doktor Caligari'nin Muayenehanesi" ayan bir ikinci film ortaya koymasını sağlayacak nitelikte değillerdi.

Robert Wiene, 1938 yılında Paris'te öldü,

KÖŞEDEN

Ortaya çıkan gerçek

Vildan Âşir SAVAŞIR

Milli Güreş Takımımızın Sofyada elde ettiği netice parlak olmadı, bir sürpriz de teşkil etmedi. Umulan bu idi, güreşçiler de ancak umulan kadarını başardılar.

Uzun zamandır güreş sporumuza musallat olmuş görülen başarısızlıkların nedenini aramadan önce, bir noktayı açıkça belirtmek zorundayız. Bizim spor anlayışımız spor müsabakalarının ne kazanılmasında ne de kaybedilmesinde büyük sevinçler veya üzüntülere yer vermez. Birçok vesilelerle belirttiğimiz anlayışımız çerçevesi içerisinde, müsabakaların neticeleri, olsa olsa ancak bir ölçü değeri taşır. Bu ölçü teknikteki, taktikteki, idman kıvamındaki spor disiplin ve otoritesindeki hatta spor anlayışındaki bulunduğumuz dereceyi göstermek bakımından bir kıymettir. Böyle olunca da bu milli müsabakanın kaybedilmesi ertesinde düşünecekle timizin ve söyleyeceklerimizin temelinde bir inanışın dışında bir taassubun bulunmayacağı kendiliğinden ortaya çıkar.

1963 yılının ilk günlerinde Güreş Federasyonumu çalışmaları hakkında açıklamalarda bulunan Güreş Federasyonu Başkanı yeni yılın bir kalkınma yılı olacağını söylemiş ve "Avrupa! metodlarla çalışmak için sarfedilen gayretler"den bahsetmişti. -4 Ocak 1963 ta rihli gazeteler-. 8 Ocak tarihinde ise Devlet Bakanı Ök ten:

''— 1963 yılında Türk Sporunun daha ileri gidebilmesi için plânlı çalışmalarımız olacaktır. Bunların başında en önemli ödev antrenör ve hakemler gibi teknik uzmanların yetiştirilmesi vardır" demişti.

Bu tarihten sonra spor dünyamızdaki gelişmeleri hep hatırlarız. Çalışmaların böylece adı konmuş olmasına rağmen başladığına şu anda dahi şahit olmuş değiliz. "Otoriteleri denenmiş antrenörlerin, hakemlerin sporcuların benimsedikleri spor kollarında daha yüksek verime ulaşmalarını sağlayacak idman usullerinde uzman kişilerin bir araya getirildiğini bunlardan öğüt alındığını tedbir tartışıldığını duymadık. Hiçbir spor kolunda, özellikle güreşte, bu vasıfları ile isim yapmış tek insanın takımlara sahip çıktığının misalini de hatırlamıyoruz. Zaman zaman müsabakalara katıldık Uğradığımız hak edilmemiş başarısızlıklar durumumuzu açığa vurdu Sorumlular da her seferinde kelimesi kelimesine aynı sözleri sarfettiler ve tıpkı Devlet Bakanı sayın Öktenin 5 Hariran 1963 de söyledikleri gibi "— Şampiyonanın ortaya koyduğu gerçek bundan böyle bizi daha çok ve daha hızlı çalışmaya mecbur kılacaktır" dediler.

Bize öyle geliyor ki; biz çok çalışmak lüzumuna işaret ederken bu çalışmanın nasıl olacağı ve nasıl olması lazım geleceği üzerinde kendi kendimize bir vuzuha varmıyoruz. Böyle olunca da bu çalışmaları yönetecek insanların seçiminde ve görevlendirilmesinde, programların hazırlanmasında kusurlu oluyoruz.

Sofya güreşleri daha öncekiler gibi- bize as güreşçilerimizin birer atlet ve güreş teknisyeni olarak durumlarını açıkladı. Bunun değil musabukaları minder kenarından takip etmek fırsatını bulanlar için hatta neticeleri ve olup bitenleri uyanık gazetecilerin yazılarını izlemesini bilenler için dahi gizli tarafı kalmamıştır.

Bizim güreşimizde pehlivanlarımız, -serbest güreş tutanlar veya Grako-Romenciler diye ne kadar ayırırsak ayıralım- sporcu olarak bir turnuada daima aynı karakteristikleri gösteregelmişlerdir. Bu karekterisök de her zaman onları yetiştirenlerin bilgi ve tecrübesinin damgasını taşımıştır.

Bir zamanlar dünya minderlerini kasıp kavuran fırtına takımların karakteristiklerini bugünkülerine kıyaslarsanız çalışmaların nereye yönetilmesi lazım geldiği kendiliğinden anlaşılır. Ancak mesele burada haşlar ama burada bitmez. Güçlük bu eksikliklerin doğru olarak adını koyduktan sonra, çareyi bilerek ayrı ayrı her sporcunun ve tüm olarak takımın faydasına koşacak teknisyeni bulmaktadır. Açıkça söylemek lâzımdır ki bugün güreş sporunun sorumluluğunu üzerinde taşıyan ekip- idareci ve öğretici, bunu başaracak takatta değildir, öyle olsaydı geçen ocak ayından bu yana geçen altı ay içerisinde, neticelerde belirmese bile tutumda ve kıvamda bir arpa boyu yol aldığımızı görebilirdik ve buna cihetteki sevinirdik. Sporumuzu, özellikle güreş sporumuzu idare edenler öyle sanıyorlar ki eski bir şampiyona: "Seni antrenör yaptık" derlerse bu şampiyon usta bir öğretici, yetiştirici, antrenör olur. olur mu hiç?

Bizde bilhassa güreş çayırlarından derlenip kamplarda milli maçlara hazırlanan gençlerin büyük ekseriyeti bildiğini öğretecek vasıfların çoğundan mahrumdur. Hele modern spor tekniğinin ve anlayışının şampiyon olduğu gün dahi acemisidir. çok başka meziyetlere sahip olan bir Nuriye bir Saime bir Celâl Atike bakıp da kurana kuvvet şampiyon yetiştirebileceğine inanmak yanılmaktan da beterdir.

Kondisyon, form mefhumlarını bilmek ayırt etmek bir yana telaffuz etmekten âciz kimselerle nefes, çeviklik, detant denilen ani yaylanma, çekici ve itici kuvvet tasarrufu veya teksifi gibi kıymetlerin adamına göre verilmesini ince bir tekniğin öğretilmesini bunun adele yapısına ve manevi mizaca göre ayarlanmasını taktik idaresini öğretmeyi düşünmek sadece hayaldir.

Hak vergisi kuvvetlerine ve babadan görme güreş oyunlarına sebep çayırdan kampa, kamptan bir çırpıda şampiyonluk maçlarına doğru yol almış çok değerli pehlivanlara yaşlandı, tecrübe edindi diye modern güreş sporunun yarını emanet edilemez Ne kadar iyi niyet sahibi olsalar, ne kadar kendilerini harcayarak çalışsalar gene de modern güreşçiyiyetiştiremezler. Yetiştiremedikleri için kusurlu sayılamazlar. Öğreticiliğin önce bütün yönleri ile imrenilmesi lâzım geldiğini evvelâ idareciler bilmiyorlar. Bizden söylemesi...

AKiS'in Okuyucu Mektupları

Mecmua hakkında

AKİS'i ilk defa olarak dün aldım ve çok beğendim. Ben esasen, her gün gazete okuyarak kafamı şişireceğine, haftada bir gün bir AKİS alarak ondan havadisleri toplamak fikrine inanıyorum. Ancak bu fikri -Avrupada olduğu gibi- tatbike koyacak bir haftalığın mevcut olduğunu bilmiyordum. İşte bu son hâdiseler sırasında baktım, herkesin elinde bir mecmua var, "ne bu?" dedim. "AKİS" olduğunu söylediler; aldım, inceleyince "tam aradığım" mecmuanın bu olduğunu anladım. İlk defa da bu hafta almağa başladım; artık devamlı okurunuzum. Ancak bu mektup vasıtası ile bazı sorular sormak ve belirli eksiklerinizi kısaca belirtmek "okurunuz" olarak vazifemizdir. Zira hep biz sizi mî okuyacağız,- biraz da siz bizim "okur"umuz olun!..

Aşağıdaki sorularıma, eğer lütfedip cevap verirseniz çok sevineceğim:

I) AKİS'in tirajı nedir? (Mahzur var ise bu soruyu cevaplandırmıyabilirsiniz)

AKİS - Şu anda 30 bin civarındadır.

II) AKİS en çok hangi vilâyette satılmaktadır. (Sayıca ve nüfusa oranla)

AKİS - Nüfusa oranla Ankara, sayıca İstanbul.

III) Gümüşpalanın devamlı bir AKİS okuru olduğu doğru mu?

AKİS - Bütün büyük politikacılar önce AKİS'i okurlar.

IV) Neden sağdan, soldan, her iki "uç"tan hücumlara ençok AKİS uğruyor?

AKİS " Hücum edenlere sormak lazımdır.

V) Metin Toker kaç yaşındadır? (Affedersiniz.)

AKİS - 39.

Sorularım bu kadar, Şimdi bazı noksanlarınızı dost gözü ile ve bulabildiğim kadar yazmağa başlıyorum:

I) Evvelâ, neden gazetelere ilân vererek reklâm yapmıyorsunuz, buna hayret etmek gerekiyor. Çünkü muhakkak ki, devamlı olmıyan okurları, ancak bu şekilde mecmuaya bağlamak mümkün olur. Gayet tabii ki, herhalde siz bunda bir mahzur görüyorsunuz... Ben anlıyamadım.

II) Bir okuyucu sütunu açmak, burada okuyucu fikirlerine kısaca yer vermek, böylece samimi bir hava meydana getirmek mümkün olamaz mı?

III) Bir "Basından seçmeler" veya "Dış basın" sütunu ayırılamaz mı?

IV) "Siyasi portreler" adında. parti liderlerinden ve politik kimselerden konu alan bir yazı serisi yayınlanamaz mı?

V) Her hafta, bir tane olsun, siyasi karikatür basmak mümkün olamaz mı? (Bilhassa bunu çok arzu ederim, zira hoppala liderlerden iyi konu çıkar!)

VI) Spor sayfanızda, her hafta bir meşhur sporcuyu kısaca tanıtamaz mısınız? (Oğlumun isteği, zorla yazdırdı. Beni alâkadar etmesi)

VII) Bir şiirle yerme sütunu açamaz mısınız? Her hafta siyasi ve iğneli şiirler yazacak bir şair biliyorum: Harekette yazan Ümit Yaşar! İyi mi?

VIII) Hüseyin Korkmazgil, yazı kadronuzda, neden mizahî yazılar yazmıyor? Hayret!

AKİS, şu hali ile güzel, ama bunları kısmen ve tamamen gerçekleştirirse şahane olur. O zaman biz de memnun oluruz. Hem de "her aileye 1 AKİS" gerçekleşmiş olur.

Başarılar dileği ve sevgilerimizi sunarız

Ahmet GÖZETEN

Derginizin son nüshasının "partiler" bölümünde, A.P. den ayrılan 12 arkadaşın bu hareketlerinden bahsedilirken, işin başında benim de bu hareketin içinde bulunduğum yazılıdır.

Ben partinin bugünkü sevkü idaresini beğenmiyorum. Tek başıma da kalsam parti içi bir mücadelenin, memleketin ve partinin hayrına olacağına inanırım. Fakat partiden istifa etmeğe aklım ermez. Kimin partisini kime bırakacağım.

Kanaatimce bir siyasi topluluğu ıslâh, onun dışına çıkmakla değil, aksine içinde kalmakla mümkün olur. Saygılarımla.

Trabzon Milletvekili
Zeki YAĞMURDERELİ

Her önüne gelen, AKİS'ten bir şey istiyor; baktım ki istekler pek çok ben de birşeyler isteyeyim dedim. Benim de isteğim kısaca şu: Ben koyu bir C E P. liyim ve bunu saklamağa lüzum görmem. Paşamızı da çok severim. Diyorum ki AKİS, her hafta İnönüden kısa ve tarihi hâtıralar nakletsin. Hem bu tarihe de bir hizmet olacaktır. Bu hatıraları sağlamak, sizin için zor da değildir, hem satış da artar.

İkincisi, spor sayfanıza önem vermenizi rica ederiz. Zira hiç maçları yazmıyorsunuz.

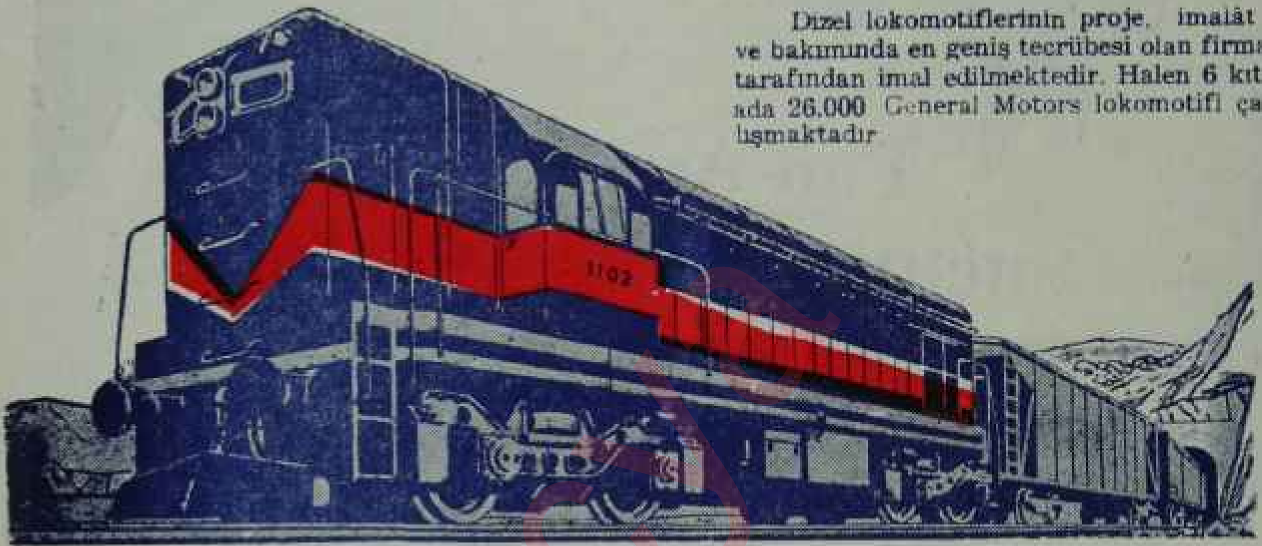
Halit ÇULCU

Demiryolunda "En aklı başında" yatırım

GENERAL MOTORS LOKOMOTİFLERİ

Dizel lokomotiflerinin proje, imalât ve bakımında en geniş tecrübesi olan firma tarafından imal edilmektedir. Halen 6 kıt'ada 26.000 General Motors lokomotifi çalışmaktadır

General Motors'un Denizaşırı Muameleleri

General Motors Corporation'ın dış servisi, New York 19, N. Y., U. S. A. Telgraf adresi: Autoexport

Ortak imalâtçılar: AVUSTRALYA — The Clyde Engineering Co. Pty., Ltd., Sydney, N. S. W. • BELÇİKA — LaBrugeoise et Nivelles, St. Michel-les-Bruges • GÜNEY AFRİKA — Union Carriage & Wagon Co. (Pty.), Nigel, Transvaal • İSPANYA — Material y Construcciones, S. A., Barcelona • ALMANYA — Henschel-Werke, GmbH, Kassel • İSVEÇ — Nydqvist & Holm Aktiebolag, Trollhattan.

LOKOMOTİF FABRİKALARI: Electro-Motive Division of General Motors, La Grange, Illinois, U. S. A. General Motors Diesel Limited, Londra, Ontario, Kanada

General Motors'un dünyanın her tarafında bayileri, şubeleri veya temsilcilikleri vardır
Dünyanın en yüksek vasfı - 370 dan 3600 beygir